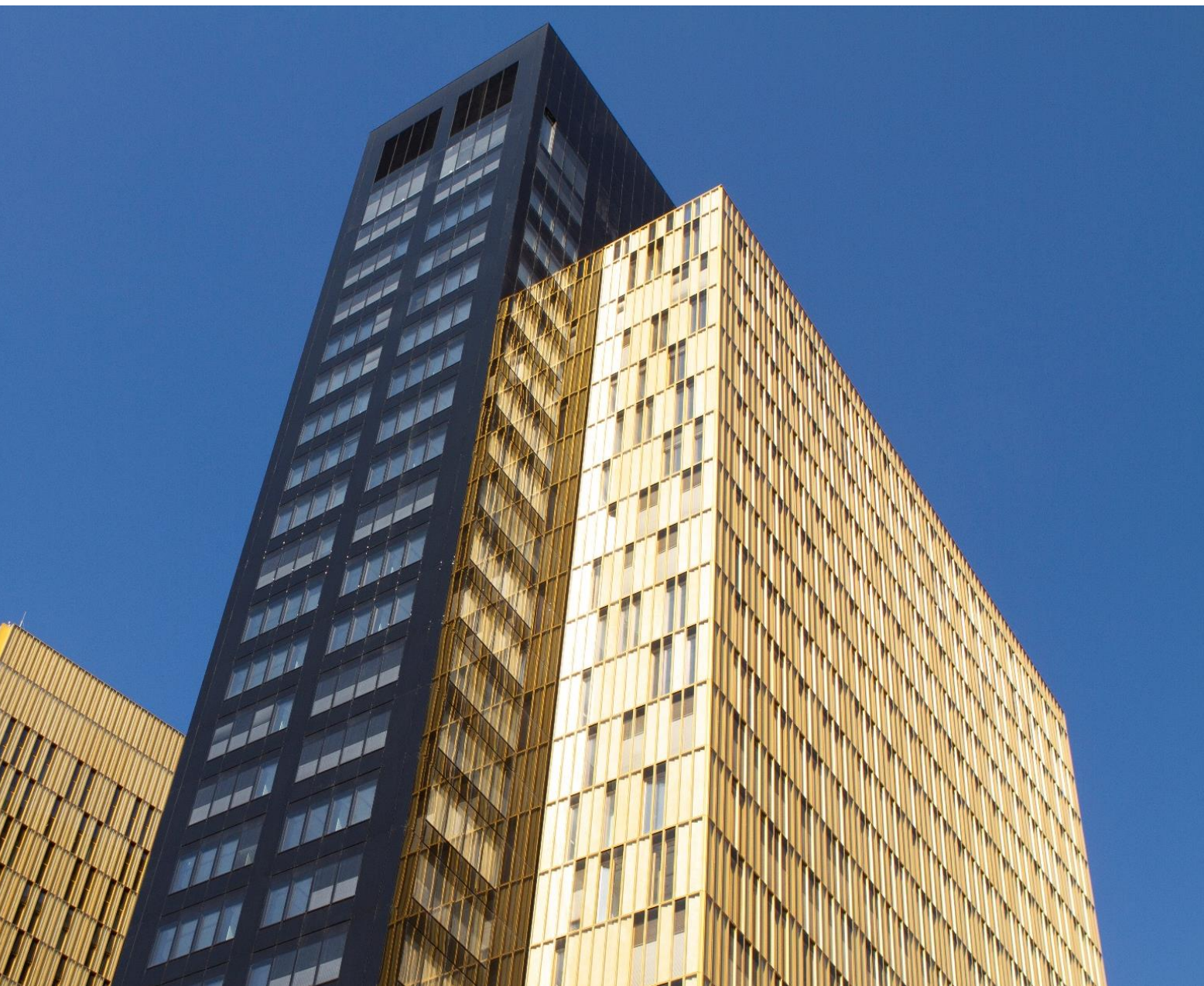

Θεματικό δελτίο Επείγουσα προδικαστική διαδικασία και ταχεία διαδικασία

Πρόλογος

Για την περίπτωση που απαιτείται ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης, το άρθρο 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ¹ ορίζει τα εξής:

«Ο κανονισμός διαδικασίας μπορεί να προβλέψει τη διεξαγωγή ταχείας διαδικασίας, για τις δε αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που αφορούν το χώρο ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης τη διεξαγωγή επείγουσας διαδικασίας.

Στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών μπορεί να προβλέπει βραχύτερη προθεσμία σε σχέση με την προβλεπόμενη στο άρθρο 23 όσον αφορά την κατάθεση υπομνημάτων ή γραπτών παρατηρήσεων και, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 20 τέταρτο εδάφιο, μπορεί να προβλέπεται η εκδίκαση της υποθέσεως χωρίς προτάσεις του γενικού εισαγγελέα.

Επιπλέον στο πλαίσιο της επείγουσας διαδικασίας μπορεί να προβλέπεται ο περιορισμός του αριθμού των διαδίκων και των λοιπών ενδιαφερομένων περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 23 και στους οποίους έχει επιτραπεί η κατάθεση υπομνημάτων ή γραπτών παρατηρήσεων, στις δε περιπτώσεις εξαιρετικού επείγοντος, η παράλειψη του εγγράφου σταδίου της διαδικασίας».

Η ταχεία διαδικασία υφίσταται από το 2000 και ρυθμίζεται σήμερα, αφενός, από τα άρθρα 105 επ. του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου ², όσον αφορά τις προδικαστικές παραπομπές, και, αφετέρου, από τα άρθρα 133 επ. του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας όσον αφορά τις ευθείες προσφυγές ³. Συγκεκριμένα, η ταχεία διαδικασία μπορεί να εφαρμοστεί ανεξαρτήτως του είδους διαδικασίας, εφόσον η φύση της υπόθεσης απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν ⁴.

Το αίτημα υπαγωγής της υπόθεσης στην ταχεία διαδικασία υποβάλλουν το αιτούν δικαστήριο, στην περίπτωση προδικαστικής παραπομπής, και ο προσφεύγων ή ο καθού, στην περίπτωση ευθείας προσφυγής. Την απόφαση λαμβάνει ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή, τον γενικό εισαγγελέα και, ενδεχομένως, τον αντίδικο. Κατ' εξαίρεση, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί επίσης να αποφασίσει αυτεπαγγέλτως να εφαρμόσει την ταχεία διαδικασία. Η απόφαση για

¹ [Κωδικοποιημένο κείμενο του πρωτοκόλλου \(αριθ. 3\) περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), που είναι προσαρτημένο στις Συνθήκες, όπως έχει τροποποιηθεί.

² Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου, της 25ης Σεπτεμβρίου 2012 (ΕΕ 2012, L 265, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε στις 18 Ιουνίου 2013 (ΕΕ 2013, L 173, σ. 65), στις 19 Ιουλίου 2016 (ΕΕ 2016, L 217, σ. 69), στις 9 Απριλίου 2019 (ΕΕ 2019, L 111, σ. 73), στις 26 Νοεμβρίου 2019 (ΕΕ 2019, L 316, σ. 103) και στις 2 Ιουλίου 2024 (ΕΕ L 2024/2094).

³ Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι το άρθρο 151 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, της 4ης Μαρτίου 2015 (ΕΕ 2015, L 105, σ. 1), προβλέπει επίσης τη δυνατότητα του Γενικού Δικαστηρίου να αποφανθεί με ταχεία διαδικασία, «λόγω του ιδιαίτερου επείγοντος χαρακτήρα και των περιστάσεων της υποθέσεως».

⁴ Στον νέο Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η φράση «το συντομότερο δυνατόν» αντικατέστησε τη φράση «εξαιρετικά επείγουσα» του προϊσχύσαντος Κανονισμού Διαδικασίας.

την εφαρμογή ή μη της ταχείας διαδικασίας λαμβάνεται με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου. Εντούτοις, μεταξύ Ιανουαρίου του 2019 και Ιουνίου του 2023, ελλείψει απόφασης με τη μορφή διάταξης, οι λόγοι αποδοχής ή απόρριψης του αιτήματος περί υπαγωγής στην ταχεία διαδικασία περιλαμβάνονταν αποκλειστικά στην απόφαση που περάτωνε τη δίκη.

Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία είναι πιο πρόσφατη, δεδομένου ότι θεσπίστηκε το 2008, λόγω της επέκτασης των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και του Δικαστηρίου στον τομέα του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα, δεδομένου του ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα του τομέα αυτού, κρίθηκε αναγκαία η θέσπιση ειδικής κατά παρέκκλιση διαδικασίας, η οποία καθιστά εφικτή, εφόσον απαιτείται, την προστασία των συμφερόντων που διακυβεύονται. Επομένως, εν αντιθέσει προς την ταχεία διαδικασία, η οποία μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους τομείς του δικαίου της Ένωσης και σε κάθε είδους διαδικασία, η επείγουσα προδικαστική διαδικασία, η οποία ρυθμίζεται από τα άρθρα 107 επ. του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, προβλέπεται αποκλειστικά για τις προδικαστικές παραπομπές που εγείρουν ζητήματα αφορώντα τους τομείς που προβλέπονται στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συνθήκη ΛΕΕ), σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η απόφαση περί αποδοχής ή απόρριψης του αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου περί υπαγωγής της υπόθεσης στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία λαμβάνεται από τμήμα το οποίο ορίζεται από το Δικαστήριο για τον σκοπό αυτόν και δεν αιτιολογείται. Εντούτοις, εφόσον το αίτημα υπαγωγής στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία γίνει δεκτό, το Δικαστήριο, όταν αποφαινεται επί της ουσίας της υπόθεσης, συνοψίζει συχνά τα επιχειρήματα του αιτούντος δικαστηρίου τα οποία δικαιολογούν την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής. Εξάλλου, όταν το αιτούν δικαστήριο δεν υποβάλλει αίτημα υπαγωγής στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία, πλην όμως η διαδικασία αυτή κρίνεται, εκ πρώτης όψεως, επιβεβλημένη, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο τμήμα να εξετάσει αν είναι αναγκαίο να υπαχθεί η προδικαστική παραπομπή στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία, η οποία μπορεί τότε να εφαρμοστεί αυτεπαγγέλτως.

Επισημαίνεται επίσης ότι τα νομοθετικά κείμενα που ρυθμίζουν την ταχεία διαδικασία και την επείγουσα προδικαστική διαδικασία δεν διευκρινίζουν, λεπτομερώς, τις περιστάσεις υπό τις οποίες μπορούν να εφαρμοστούν οι διαδικασίες αυτές. Συναφώς, μόνο το άρθρο 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ μνημονεύει ρητώς μια περίπτωση στην οποία το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί «το συντομότερο δυνατόν», ήτοι όταν το προδικαστικό ερώτημα ανακύπτει σε υπόθεση η οποία αφορά πρόσωπο υπό κράτηση. Ελλείψει επιπλέον στοιχείων, σκοπός του παρόντος δελτίου είναι να παραθέσει αποφάσεις αντιπροσωπευτικές της εκ μέρους του Δικαστηρίου δικονομικής αντιμετώπισης, από τις οποίες προκύπτουν οι λόγοι που μπορούν να δικαιολογήσουν την εφαρμογή της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας ή της ταχείας διαδικασίας.

Δεδομένου ότι το πρώτο δελτίο χρονολογείται από το 2019, η παρούσα επικαιροποίηση αποσκοπεί στη συμπλήρωση της τρέχουσας επιλογής με 15 πιο πρόσφατες αποφάσεις, εκ των οποίων 10 αφορούν την επείγουσα προδικαστική διαδικασία και 5 την ταχεία διαδικασία, οι οποίες παρέχουν περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με την εφαρμογή των δύο αυτών διαδικασιών.

Κατάλογος των παρατιθέμενων πράξεων

ΣΥΜΒΑΣΗ

Σύμβαση που καταρτίστηκε βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 26 Ιουλίου 1995 και επισυνάφθηκε ως παράρτημα στην πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 (ΕΕ 1995, C 316, σ. 48).

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1).

Κανονισμός (ΕΕ) 273/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, περί των προδρόμων ουσιών των ναρκωτικών (ΕΕ 2004, L 47, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1258/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 330, σ. 21).

Κανονισμός (ΕΚ) 810/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα θεωρήσεων (κώδικας θεωρήσεων) (ΕΕ 2009, L 243, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2013, L 154, σ. 10), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 610/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013 (ΕΕ 2013, L 182, σ. 1).

Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιεύθυνση) (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31).

ΟΔΗΓΙΕΣ

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ 1992, L 206, σ. 7).

Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).

Οδηγία 2001/83/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2001, περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση (ΕΕ 2001, L 311, σ. 67), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2004/27/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004 (ΕΕ 2004, L 136, σ. 34).

Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ 2003, L 251, σ. 12).

Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες (ΕΕ 2004, L 16, σ. 44).

Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98).

Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ 2010, L 20, σ. 7).

Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9, στο εξής: οδηγία για την αναγνώριση).

Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60).

Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2013, L 180, σ. 96).

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1).

Απόφαση 2006/928/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση μηχανισμού για τη συνεργασία και τον έλεγχο της προόδου στη Ρουμανία όσον αφορά την επίτευξη των ειδικών στόχων αναφοράς στους τομείς της δικαστικής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης της διαφθοράς (ΕΕ 2006, L 354, σ. 56).

Απόφαση 2011/199/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2011, που τροποποιεί το άρθρο 136 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με μηχανισμό σταθερότητας για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ (ΕΕ 2011, L 91, σ. 1).

Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2015/789 της Επιτροπής, της 18ης Μαΐου 2015, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) (ΕΕ 2015, L 125, σ. 36).

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	6
I. Η ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	10
1. Το πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας	10
2. Οι λόγοι που δικαιολογούν την εφαρμογή της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας.....	12
2.1. Ο κίνδυνος επιδείνωσης της σχέσης γονέα-τέκνου.....	12
2.2. Η στέρηση της ελευθερίας	18
2.3. Ο κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων	31
II. Η ΤΑΧΕΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	39
1. Οι λόγοι που δικαιολογούν την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας.....	39
1.1 Η φύση και η ευαισθησία του τομέα ερμηνείας που αποτελεί αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής	39
1.2 Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή.....	40
1.3 Η στέρηση της ελευθερίας του προσφεύγοντος	48
1.4 Επιπτώσεις στις οικογενειακές σχέσεις	50
1.5 Ο κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων	51
1.6 Η υλική ένδεια	57
1.7 Ο κίνδυνος σοβαρών περιβαλλοντικών καταστροφών	58
1.8 Ο κίνδυνος ατιμωρησίας σε μεγάλο αριθμό υποθέσεων.....	60
2. Η σχέση μεταξύ της ταχείας διαδικασίας στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως και των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.....	62

I. Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία

1. Το πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

Διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 2008, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#)) ⁵

«Ταχεία διαδικασία»

Στην υπόθεση αυτή, η οποία εισήχθη τον Φεβρουάριο του 2008, το Oberlandesgericht Stuttgart (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Στουτγάρδης, Γερμανία) ζήτησε από το Δικαστήριο να εκδικάσει την προδικαστική παραπομπή με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία (ΕΠΔ), για τον λόγο ότι η κράτηση του S. Kozłowski στη γερμανική επικράτεια επρόκειτο να λήξει σύντομα και ότι, επιπλέον, αυτός θα μπορούσε να επιτύχει την πρόωρη απόλυσή του.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι τα άρθρα του Κανονισμού Διαδικασίας που προβλέπουν την ΕΠΔ, της οποίας την πρώιμη εφαρμογή ζήτησε το αιτούν δικαστήριο, θα τεθούν σε ισχύ μόλις την 1η Μαρτίου 2008. Επομένως, στο μέτρο που η συγκεκριμένη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατατέθηκε πριν από την ημερομηνία αυτή, δεν μπορεί να υπαχθεί στην ΕΠΔ. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ότι, στο πνεύμα της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, έπρεπε να ερμηνευθεί το αίτημα υπαγωγής στην ΕΠΔ υπό την έννοια ότι απέβλεπε σε σημαντική μείωση της διάρκειας της εκδίκασης της υπόθεσης αυτής και έπρεπε να εκληφθεί ως αίτημα υπαγωγής στην ταχεία προδικαστική διαδικασία (ΤΠΔ) ⁶.

Διάταξη της 6ης Μαΐου 2014, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#)).

«Ταχεία διαδικασία»

Στην υπόθεση αυτή, είχε κινηθεί ποινική διαδικασία στη Γερμανία κατά προσώπου που είχε πωλήσει μείγματα φυτών που περιείχαν συνθετικά κανναβινοειδή. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών (από το 2010 έως το 2011), οι ουσίες αυτές δεν ενέπιπταν στις διατάξεις του γερμανικού νόμου περί ναρκωτικών ⁷ και, ως εκ τούτου, το Landgericht Itzehoe (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Itzehoe, Γερμανία) είχε εφαρμόσει τη νομοθεσία σχετικά με την εμπορία φαρμάκων ⁸, η οποία μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο την οδηγία 2001/83 ⁹. Είχε, κατά συνέπεια, κρίνει ότι η πώληση των προϊόντων αυτών στοιχειοθετούσε το αδίκημα της διάθεσης επισφαλών φαρμάκων

⁵ Βλ., επίσης, απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

⁶ Βλ. κατωτέρω, στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.1. Η φύση και η ευαισθησία του τομέα ερμηνείας που αποτελεί αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής».

⁷ Betäubungsmittelgesetz (νόμος περί ναρκωτικών).

⁸ Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften (νόμος περί της εμπορίας φαρμάκων), της 17ης Ιουλίου 2009 (BGBl. 2009 I, σ. 1990).

⁹ Οδηγία 2001/83/EK.

στην αγορά και είχε, κατά συνέπεια, καταδικάσει τον ενδιαφερόμενο σε ποινή φυλάκισης.

Το Bundesgerichtshof (Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία), ενώπιον του οποίου ασκήθηκε αναίρεση (Revision), εκτίμησε ότι η επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτιόταν από το αν τα επίμαχα προϊόντα μπορούσαν όντως να χαρακτηριστούν «φάρμακα», κατά την οδηγία 2001/83. Ζήτησε, επομένως, σχετική διευκρίνιση από το Δικαστήριο. Εξάλλου, ζήτησε την εφαρμογή της ΕΠΔ, επισημαίνοντας ότι, αν το Δικαστήριο αποφαινόταν ότι τα προϊόντα αυτά δεν ήταν φάρμακα, δεν θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί η ποινική ευθύνη του ενδιαφερομένου στην υπόθεση αυτή και, επομένως, η προσωρινή κράτησή του θα ήταν παράνομη.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν συνέτρεχε λόγος εφαρμογής της ΕΠΔ, καθόσον η οδηγία 2001/83 εκδόθηκε βάσει του άρθρου 95 ΣΕΚ, νυν άρθρου 114 ΣΛΕΕ, το οποίο εντάσσεται στον τίτλο VII του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ. Η ΕΠΔ εφαρμόζεται, όμως, μόνον επί προδικαστικών παραπομπών που εγείρουν ένα ή περισσότερα ερωτήματα σχετικά με τους τομείς που διέπονται από τον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την υπόθεση αυτή στην ΤΠΔ ¹⁰.

Διάταξη της 1ης Φεβρουαρίου 2023, ΕΥ (πρόδρομες ουσίες των ναρκωτικών) (C-174/22), [EU:C:2023:947](#)

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Πρόδρομες ουσίες ναρκωτικών – Απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ – Άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο δ' – Πρόσωπο που εμπλέκεται στη μεταφορά και διανομή πρόδρομων ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παράνομη παραγωγή ή παρασκευή ναρκωτικών – Κανονισμός (ΕΚ) 273/2004 – Διαβαθμισμένες ουσίες – Άρθρο 2 – Έννοια της “επιχείρησης” – Άρθρο 8, παράγραφος 1 – Περιστατικά τα οποία δείχνουν ότι οι διαβαθμισμένες ουσίες μπορούν να εκτραπούν για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών – Υποχρέωση κοινοποίησης των περιστατικών αυτών – Έννοια “περιστατικού” – Περιεχόμενο»

Το 2018, επ' ευκαιρία ελέγχου από την αστυνομία της Βάρνα (Βουλγαρία), βρέθηκε στην κατοχή του ΕΥ, μεταξύ άλλων, τολουόλιο, μια ουσία που προορίζεται για την παρασκευή μεθαμφεταμίνης. Στη συνέχεια, το Okrazhen sad-Varna (περιφερειακό δικαστήριο της Βάρνα, Βουλγαρία) κήρυξε τον ΕΥ ένοχο για το αδίκημα της κατοχής πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών χωρίς την απαραίτητη άδεια, με σκοπό τη διανομή τους, και τον καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης δύο ετών καθώς και σε χρηματική ποινή 20 000 βουλγαρικών λεβ (BGN) (περίπου 10 200 ευρώ). Ο ΕΥ άσκησε αναίρεση ενώπιον του Varhoven kasatsionen sad (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Βουλγαρία), υποστηρίζοντας μεταξύ άλλων ότι η πράξη που του προσάπτεται δεν στοιχειοθετεί το

¹⁰ Βλ. κατωτέρω στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.2. Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή».

εν λόγω αδίκημα. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι το τολουόλιο αποτελεί ουσία της κατηγορίας 3 του παραρτήματος Ι του κανονισμού 273/2004, για την κατοχή της οποίας δεν απαιτείται άδεια ή η καταχώριση. Στο πλαίσιο αυτό, το Varhoven kasatsionen sad (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο), εκφράζοντας αμφιβολίες σχετικά με την ερμηνεία του κανονισμού 273/2004, αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Επιπλέον, ζήτησε την εφαρμογή της ΕΠΔ.

Όπως και στην προαναφερθείσα υπόθεση G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#)), το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα αυτό, για τον λόγο ότι ο κανονισμός 273/2004, του οποίου η ερμηνεία ζητήθηκε εν προκειμένω, εμπίπτει στον τίτλο VII του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, ενώ η επείγουσα προδικαστική διαδικασία εφαρμόζεται μόνον επί αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως που εγείρουν ένα ή περισσότερα ζητήματα σχετικά με τους τομείς περί των οποίων γίνεται λόγος στον τίτλο V του ίδιου τρίτου μέρους, ο οποίος αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

2. Οι λόγοι που δικαιολογούν την εφαρμογή της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

2.1. Ο κίνδυνος επιδείνωσης της σχέσης γονέα-τέκνου

Απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, [EU:C:2010:828](#))

«Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Γονική μέριμνα – Δικαίωμα επιμέλειας – Απαγωγή παιδιού – Άρθρο 42 – Εκτέλεση αποφάσεως του έχοντος διεθνή δικαιοδοσία (ισπανικού) δικαστηρίου, για την οποία εκδόθηκε πιστοποιητικό και με την οποία διατάσσεται η επιστροφή του παιδιού – Δυνατότητα του (γερμανικού) δικαστηρίου της εκτελέσεως να μην προχωρήσει στην εκτέλεση της ως άνω αποφάσεως, σε περίπτωση σοβαρής προσβολής των δικαιωμάτων του παιδιού»

Στην υπόθεση αυτή, ένας Ισπανός υπήκοος και μια Γερμανίδα υπήκοος, γονείς ανήλικης θυγατέρας, είχαν κινήσει διαδικασία διαζυγίου στην Ισπανία, τόπο συνήθους διαμονής της οικογένειας. Στο πλαίσιο αυτό, η αποκλειστική επιμέλεια της θυγατέρας τους είχε ανατεθεί προσωρινά στον πατέρα, καθώς αυτός ήταν σε θέση να διασφαλίσει καλύτερα τη διατήρηση του οικογενειακού περιγύρου του παιδιού, δεδομένου ότι η μητέρα είχε εκφράσει την επιθυμία να εγκατασταθεί στη Γερμανία με τον νέο σύντροφό της. Ωστόσο, μετά τις θερινές διακοπές που πέρασε στη νέα κατοικία της μητέρας του στη Γερμανία, το παιδί δεν επέστρεψε πλέον στην Ισπανία. Οι γονείς κίνησαν τότε διάφορες διαδικασίες, τόσο στην Ισπανία όσο και στη Γερμανία, με στόχο, αντιστοίχως, την επιστροφή του παιδιού στην Ισπανία, την αναγνώριση και την εκτέλεση των ισπανικών αποφάσεων στη Γερμανία και την οριστική ανάθεση της επιμέλειας.

Στο πλαίσιο αυτό, το Oberlandesgericht Celle (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο της Celle, Γερμανία) υπέβαλε στο Δικαστήριο διάφορα ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 42 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επιστροφή του παιδιού»¹¹.

Το Δικαστήριο αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την εν λόγω προδικαστική παραπομπή στην ΕΠΔ. Συναφώς, υπενθύμισε ότι αναγνωρίζει ότι η έκδοση της απόφασής του επείγει στις περιπτώσεις μετακίνησης παιδιού, ιδίως όταν ο χωρισμός τέκνου από τον γονέα στον οποίο είχε ανατεθεί έστω προσωρινώς η επιμέλειά του ενδέχεται να διαταράξει ή να θίξει τις μεταξύ τους σχέσεις και να προκαλέσει ψυχική βλάβη. Εφαρμόζοντας τη νομολογία αυτή στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το ενδιαφερόμενο παιδί είχε χωριστεί από τον πατέρα του για περισσότερο από δύο έτη και ότι, λόγω τόσο της απόστασης όσο και των τεταμένων σχέσεων των γονέων, συνέτρεχε σοβαρός και συγκεκριμένος κίνδυνος απουσίας κάθε επικοινωνίας με τον πατέρα όσο εκκρεμούσε η διαδικασία ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Κατά το Δικαστήριο, υπό τις περιστάσεις αυτές, η εφαρμογή της συνήθους διαδικασίας θα μπορούσε να πλήξει σοβαρά, αν όχι ανεπανόρθωτα, τις σχέσεις μεταξύ του πατέρα και της θυγατέρας του καθώς και να διακυβεύσει ακόμη περισσότερο την ένταξή της στο οικογενειακό και κοινωνικό της περιβάλλον, σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής της στην Ισπανία.

Απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Mercredi (C-497/10 PPU, [EU:C:2010:829](#))

«Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Γαμικές διαφορές και γονική μέριμνα – Τέκνο γονέων που δεν έχουν συνάψει γάμο – Έννοια του όρου “συνήθης διαμονή βρέφους” – Έννοια του όρου “δικαίωμα επιμέλειας”»

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν ένας Βρετανός υπήκοος και μια Γαλλίδα υπήκοος και αντικείμενο της διαφοράς η επιμέλεια της θυγατέρας τους. Στην υπόθεση αυτή, όταν το παιδί ήταν δύο μηνών, η μητέρα και το παιδί αναχώρησαν από το Ηνωμένο Βασίλειο, τόπο συνήθους διαμονής του παιδιού, και μετέβησαν στη νήσο Réunion (Γαλλία), χωρίς να ενημερωθεί εκ των προτέρων ο πατέρας. Εντούτοις, η μετακίνηση αυτή ήταν νόμιμη, καθόσον η μητέρα ήταν κατά τον χρόνο εκείνο το μόνο πρόσωπο που είχε «δικαίωμα επιμέλειας». Εν συνεχεία, οι γονείς είχαν κινηήσει διαδικασίες, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη Γαλλία, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την ανάθεση της γονικής μέριμνας και τον καθορισμό της συνήθους διαμονής του παιδιού. Συναφώς, καίτοι γαλλικό δικαστήριο είχε εκδώσει ευνοϊκή για τη μητέρα απόφαση επί των ζητημάτων αυτών, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [εφετείο (Αγγλία και Ουαλία) (πολιτικό τμήμα), Ηνωμένο Βασίλειο] εκτίμησε, εντούτοις, ότι το δικαστήριο που είχε διεθνή δικαιοδοσία έπρεπε να προσδιοριστεί δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, και τούτο απαιτούσε διευκρίνιση, από το Δικαστήριο, των προβλεπόμενων

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003.

στα άρθρα 8 και 10 του κανονισμού 2201/2003 κριτηρίων, τα οποία καθιστούν εφικτό τον καθορισμό της συνήθους διαμονής του παιδιού.

Ως εκ τούτου, το δικαστήριο αυτό απηύθυνε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο και ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ. Προς στήριξη της αίτησής του, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι, όσο δεν είχε προσδιοριστεί το αρμόδιο δικαστήριο, δεν μπορούσαν να εκδικαστούν οι αιτήσεις με τις οποίες ο πατέρας ζήτησε την έκδοση διάταξης ώστε να μπορεί να επικοινωνεί με την κόρη του. Το Δικαστήριο αποφάσισε να εφαρμόσει την ΕΠΔ υπογραμμίζοντας ότι η υπόθεση αυτή αφορά παιδί ηλικίας ενός έτους και τεσσάρων μηνών το οποίο έχει απομακρυνθεί από τον πατέρα του από διάστημα άνω του έτους. Κατά το Δικαστήριο, δεδομένου ότι το παιδί διανύει ηλικία κρίσιμη για την πνευματική ανάπτυξή του, η παράταση της κατάστασης αυτής, που χαρακτηρίζεται επιπλέον από τη μεγάλη απόσταση η οποία χωρίζει την κατοικία του πατέρα από την κατοικία του παιδιού, θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά τη μέλλουσα σχέση του παιδιού με τον πατέρα του.

Απόφαση της 26ης Απριλίου 2012, Health Service Executive (C-92/12 PPU, [EU:C:2012:255](#))

«Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Ανήλικο παιδί με συνήθη διαμονή στην Ιρλανδία για το οποίο έχουν διαταχθεί επανειλημμένα τοποθετήσεις – Επιθετική και επικίνδυνη για το ίδιο το παιδί συμπεριφορά – Απόφαση περί τοποθετήσεως του παιδιού σε κλειστό ίδρυμα στην Αγγλία – Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού – Άρθρο 56 – Διαδικασίες διαβουλεύσεως και εγκρίσεως – Υποχρέωση αναγνώρισεως και κηρύξεως της εκτελεστότητας αποφάσεως περί τοποθετήσεως του παιδιού σε κλειστό ίδρυμα – Προσωρινά μέτρα – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία»

Στην υπόθεση αυτή, το High Court (Ανώτερο Δικαστήριο, Ιρλανδία), στο οποίο προσέφυγε η αρμόδια αρχή για τα παιδιά των οποίων την ευθύνη αναλαμβάνει το κράτος στην Ιρλανδία, είχε διατάξει την τοποθέτηση παιδιού, ιρλανδικής ιθαγένειας, σε ίδρυμα κλειστής φροντίδας στο Ηνωμένο Βασίλειο, χώρα διαμονής της μητέρας του. Συγκεκριμένα, οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας είχαν εκτιμήσει ότι δεν υπήρχε, στην Ιρλανδία, κανένα ίδρυμα το οποίο μπορούσε να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες του παιδιού αυτού όσον αφορά την προστασία του.

Καλούμενο να αποφανθεί επί της διατήρησης της τοποθέτησης του παιδιού στο σχετικό ίδρυμα, το High Court (Ανώτερο Δικαστήριο) ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η απόφαση που εξέδωσε εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003 και αν η απόφαση αυτή πρέπει, προτού εκτελεστεί στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η σχετική αίτηση, να αναγνωριστεί και να κηρυχθεί εκτελεστή στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε, αφενός, ότι το παιδί είχε τεθεί υπό προστατευτική κράτηση παρά τη θέλησή του σε ίδρυμα κλειστής

φροντίδας. Αφετέρου, υπογράμμισε ότι η δικαιοδοσία του εξαρτιόταν από το κατά πόσον είχε εφαρμογή ο κανονισμός 2201/2003 στην υπόθεση της κύριας δίκης και, άρα, από την απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα. Επιπλέον, κατόπιν αίτησης παροχής διευκρινίσεων που του απηύθυνε το Δικαστήριο ¹², το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι η κατάσταση του παιδιού επέβαλλε επίσης τη λήψη επειγόντων μέτρων. Συγκεκριμένα, η ενηλικίωση του παιδιού πλησιάζει και, από το χρονικό αυτό σημείο, δεν θα υπάγεται πλέον στη δικαιοδοσία του αιτούντος δικαστηρίου. Επιπλέον, η κατάσταση του παιδιού επιβάλλει τη για σύντομο χρονικό διάστημα κράτησή του σε κλειστό ίδρυμα καθώς και την εφαρμογή προγράμματος ελεγχόμενης και σταδιακά αυξανόμενης ελευθερίας προκειμένου να καταστεί δυνατή η τοποθέτησή του στην οικογένειά του στην Αγγλία.

Διάταξη της 10ης Απριλίου 2018, CV (C-85/18 PPU, [EU:C:2018:220](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας – Επιμέλεια του τέκνου – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Άρθρα 8, 10 και 13 – Έννοια της “συνήθους διαμονής” του τέκνου – Απόφαση εκδοθείσα από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους σχετικά με τον τόπο διαμονής του τέκνου – Παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση – Αρμοδιότητα σε περίπτωση απαγωγής τέκνου»

Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης ήταν δύο Ρουμάνοι υπήκοοι εγκατεστημένοι στην Πορτογαλία, η δε διαφορά αφορούσε τον καθορισμό του τόπου διαμονής του τέκνου τους και διατροφής. Μετά τον χωρισμό του ζεύγους και την εγκατάλειψη της κοινής εστίας από τη μητέρα, το τέκνο συνέχισε να ζει με τον πατέρα του. Εντούτοις, μετά την υποβολή αίτησης με την οποία η μητέρα ζήτησε να της ανατεθεί η επιμέλεια του τέκνου, ο πατέρας αναχώρησε στη Ρουμανία παίρνοντας μαζί του το τέκνο. Τα ρουμανικά δικαστήρια στα οποία προσέφυγε η μητέρα, στην οποία είχε ανατεθεί στο μεταξύ η προσωρινή επιμέλεια, είχαν διατάξει τότε την επιστροφή του τέκνου στην Πορτογαλία, λόγω του παράνομου χαρακτήρα της μετακίνησής του. Παρ’ όλα αυτά, ο πατέρας είχε επίσης ασκήσει, ενώπιον του Judecătoria Oradea (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου της Oradea, Ρουμανία), αγωγή με αίτημα να οριστεί ως τόπος διαμονής του τέκνου ο τόπος κατοικίας του ιδίου στη Ρουμανία και να υποχρεωθεί η μητέρα του τέκνου στην καταβολή διατροφής.

Το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι έπρεπε, καταρχάς, να αποφανθεί επί της ένστασης έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας που προέβαλε η μητέρα στη διαδικασία αυτήν και ότι, στο πλαίσιο αυτό, ήταν αναγκαία η παροχή διευκρινίσεων από το Δικαστήριο σχετικά με την έννοια της «συνήθους διαμονής» του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003.

¹² Αίτηση βάσει του άρθρου 104, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου (νυν, μετά τις 25 Σεπτεμβρίου 2012, άρθρου 101, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας).

Το Δικαστήριο αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την προδικαστική αυτή παραπομπή στην ΕΠΔ. Συναφώς, υπενθύμισε ότι αναγνωρίζει ότι η έκδοση της απόφασής του επείγει στις περιπτώσεις μετακίνησης τέκνου, ιδίως όταν ο χωρισμός τέκνου από τον γονέα ενδέχεται να διαταράξει ή να θίξει τις μεταξύ τους σχέσεις, υφιστάμενες ή μελλοντικές, και να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη. Εφαρμόζοντας τη νομολογία αυτή στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το τέκνο, ηλικίας 7 ετών, ζει με τον πατέρα του στη Ρουμανία εδώ και σχεδόν δύο χρόνια και έχει αποχωριστεί από τη μητέρα του, η οποία διαμένει στην Πορτογαλία, και με την οποία έχει απλώς μηνιαία τηλεφωνική επαφή. Κατά το Δικαστήριο, υπό τις περιστάσεις αυτές, και λαμβανομένου υπόψη ότι η ηλικία του τέκνου είναι κρίσιμη για την πνευματική ανάπτυξή του, η παράταση της υφιστάμενης κατάστασης θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά, αν όχι ανεπανόρθωτα, τη σχέση του ανήλικου τέκνου με τη μητέρα του. Εκτός αυτού, δεδομένου ότι το τέκνο έχει ήδη ενσωματωθεί σε μεγάλο βαθμό στο κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον εντός του κράτους μέλους της παρούσας διαμονής του, η παράταση της εν λόγω κατάστασης θα μπορούσε να υπονομεύσει περαιτέρω την ενσωμάτωσή του στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής του στην Πορτογαλία.

Απόφαση της 24ης Μαρτίου 2021, MCP (C-603/20 PPU, [EU:C:2021:231](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Άρθρο 10 – Διεθνής δικαιοδοσία σε διαφορές γονικής μέριμνας – Απαγωγή παιδιού – Διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων κράτους μέλους – Εδαφικό πεδίο εφαρμογής – Μετακίνηση παιδιού σε τρίτο κράτος – Απόκτηση συνήθους διαμονής σε αυτό το τρίτο κράτος»

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν, στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο πατέρας ενός μικρού παιδιού και η μητέρα του παιδιού, η οποία το μετακίνησε στην Ινδία όπου το παιδί διαμένει με τη γιαγιά του από την πλευρά της μητέρας του, αντικείμενο δε της διαφοράς ήταν η επιστροφή του παιδιού στο Ηνωμένο Βασίλειο και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας του πατέρα.

Η μητέρα αμφισβήτησε ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Family Division [ανώτερου δικαστηρίου (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα οικογενειακού δικαίου, Ηνωμένο Βασίλειο] τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Αγγλίας και της Ουαλίας, που κλήθηκαν να αποφανθούν επί της αίτησης του πατέρα, καθόσον το παιδί δεν είχε πλέον τη συνήθη διαμονή του στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να εξετάσει τη διεθνή δικαιοδοσία του βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού 2201/2003¹³. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν το άρθρο αυτό έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση που ένα παιδί έχει αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του σε τρίτο κράτος κατόπιν απαγωγής

¹³ Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003.

και μετακίνησής του στο κράτος αυτό, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την απαγωγή του διατηρούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους χωρίς χρονικό περιορισμό.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Συναφώς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, όσον αφορά το κριτήριο του επείγοντος, δεδομένου ότι από τον Οκτώβριο του 2018 το παιδί ζει μονίμως στην Ινδία, πλην μιας βραχείας διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπάρχει ο κίνδυνος η παράταση της κατάστασης αυτής να βλάψει σοβαρά, αν όχι ανεπανόρθωτα, τη σχέση μεταξύ του παιδιού και του πατέρα του, ακόμη δε και μεταξύ του παιδιού και των δύο γονέων του. Η κατάσταση αυτή ενδέχεται να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη στη γενική συναισθηματική και ψυχολογική του ανάπτυξη, λαμβανομένου ειδικότερα υπόψη του γεγονότος ότι το παιδί βρίσκεται σε κρίσιμη ηλικία για τη διαμόρφωση της συνείδησής του. Εξάλλου, δεδομένου ότι η οικογενειακή και κοινωνική ένταξη του παιδιού έχει ήδη προχωρήσει στο τρίτο κράτος όπου αυτό έχει, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου, την τρέχουσα συνήθη διαμονή του, η παράταση της κατάστασης αυτής είναι ικανή να θέσει σε μεγαλύτερο κίνδυνο την ένταξη του παιδιού στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής του στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Απόφαση της 18ης Απριλίου 2023, Afrin (C-1/23 PPU, [EU:C:2023:296](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Μεταναστευτική πολιτική – Οδηγία 2003/86/ΕΚ – Δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης – Άρθρο 5, παράγραφος 1 – Υποβολή αίτησης εισόδου και διαμονής με σκοπό την άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης – Ρύθμιση κράτους μέλους προβλέπουσα την υποχρέωση των μελών της οικογένειας του συντηρούντος να υποβάλουν αυτοπροσώπως την αίτηση ενώπιον της αρμόδιας διπλωματικής αρχής του κράτους μέλους αυτού – Αδυναμία ή υπέρμετρη δυσκολία μετάβασης στην εν λόγω αρχή – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 7 και 24»

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν Σύροι υπήκοοι με τα ανήλικα τέκνα τους και το État belge (Βέλγικο Δημόσιο) και αντικείμενό της η άρνηση του τελευταίου να καταχωρίσει την αίτηση εισόδου και διαμονής λόγω οικογενειακής επανένωσης που υπέβαλαν η μητέρα και τα τέκνα της.

Το tribunal de première instance francophone de Bruxelles (γαλλόφωνο πρωτοδικείο Βρυξελλών, Βέλγιο) ζήτησε, συνεπώς, να προσδιορισθεί αν η άρνηση αυτή θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 2003/86 σχετικά με την οικογενειακή επανένωση ¹⁴ ή αν παραβιάζει τα θεμελιώδη ¹⁵ δικαιώματα τα οποία η οδηγία σκοπεί να προστατεύσει.

¹⁴ Οδηγία 2003/86/ΕΚ.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματός του, το εν λόγω δικαστήριο επικαλέσθηκε λόγους που σχετίζονται με την κατάσταση ασφαλείας στη Συρία καθώς και με το γεγονός ότι οποιαδήποτε καθυστέρηση λήψεως απόφασης για την καταχώριση της αίτησης εισόδου και διαμονής λόγω οικογενειακής επανένωσης θα μπορούσε να δυσχεράνει αυτή την επανένωση, καθώς το βελγικό δίκαιο προβλέπει αυξημένες απαιτήσεις όταν η αίτηση οικογενειακής επανένωσης υποβάλλεται μετά την πάροδο ενός έτους από την αναγνώριση υπαγωγής του συντηρούντος στο καθεστώς πρόσφυγα.

Το Δικαστήριο, εφαρμόζοντας κατ' αναλογία τη νομολογία του περί της απαγωγής παιδιού, επισήμανε ότι, όσον αφορά την προϋπόθεση του επείγοντος, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει μεταξύ άλλων ότι τα ανήλικα τέκνα Α και Β έχουν αποχωριστεί τον πατέρα τους για περισσότερα από τρία έτη και ότι η παράταση της κατάστασης αυτής, η οποία θα προέκυπτε από τη μη καταχώριση της αίτησης του Σεπτεμβρίου του 2022, θα μπορούσε να υπονομεύσει σοβαρά τη μελλοντική σχέση των παιδιών με τον πατέρα τους. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

2.2. Η στέρηση της ελευθερίας

Απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2009 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Kadzoev (C-357/09 PPU, [EU:C:2009:741](#))

«Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Οδηγία 2008/115/ΕΚ – Επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών – Άρθρο 15, παράγραφοι 4 έως 6 – Διάρκεια της κράτησης – Ζήτημα αν λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο έχει ανασταλεί η εκτέλεση της απόφασης απομάκρυνσης – Έννοια του όρου “λογική προοπτική απομάκρυνσης”»

Άτομο το οποίο δεν είχε στην κατοχή του κανένα έγγραφο ταυτότητας και το οποίο ισχυριζόταν ότι γεννήθηκε στην Τσετσενία συνελήφθη από τις βουλγαρικές αρχές και τέθηκε υπό κράτηση, σε ειδικό κέντρο προσωρινής κράτησης αλλοδαπών, εν αναμονή της εκτέλεσης του μέτρου απομάκρυνσης που ελήφθη εις βάρος του. Εντούτοις, για την εκτέλεση του μέτρου αυτού, έπρεπε να συγκεντρωθούν έγγραφα που θα του παρείχαν τη δυνατότητα να ταξιδέψει στο εξωτερικό. Τρία χρόνια αργότερα, όμως, δεν είχαν ακόμη εκδοθεί τα έγγραφα αυτά. Εξάλλου, ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει αιτήσεις ασύλου καθώς και αιτήσεις αντικατάστασης του μέτρου της κράτησης σε ειδικό κέντρο από λιγότερο επαχθές μέτρο, οι οποίες είχαν απορριφθεί στο σύνολό τους.

¹⁵ Σε αυτά περιλαμβάνονται το δικαίωμα για σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), το δικαίωμα να συνεκτιμάται το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, καθώς και το δικαίωμα του παιδιού να διατηρεί τακτικές προσωπικές σχέσεις με τους δύο γονείς του, τα οποία κατοχυρώνονται στο άρθρο 24 του Χάρτη.

Στο πλαίσιο αυτό, ο διευθυντής της υπεύθυνης υπηρεσίας για το εν λόγω κέντρο κράτησης κάλεσε το Administrativen sad Sofia-grad (διοικητικό δικαστήριο Σόφιας, Βουλγαρία) να αποφανθεί αυτεπαγγέλτως σχετικά με τη συνέχεια που έπρεπε να δοθεί στην κράτηση αυτή. Το δικαστήριο αυτό επισήμανε, αφενός, ότι πριν από την τροποποίηση του βουλγαρικού νόμου για τους αλλοδαπούς ¹⁶, με σκοπό τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2008/115 ¹⁷, δεν υπήρχε χρονικός περιορισμός για τον εγκλεισμό σε κέντρο προσωρινής κράτησης. Αφετέρου, διαπίστωσε ότι δεν προβλεπόταν κανένας μεταβατικός κανόνας για τις περιπτώσεις στις οποίες οι αποφάσεις περί κράτησης είχαν εκδοθεί πριν από την τροποποίηση αυτή. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να ζητήσει από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το άρθρο 15, παράγραφοι 4 έως 6, της οδηγίας 2008/115.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η ΕΠΔ, επισημαίνοντας ότι στην παρούσα υπόθεση ετίθετο το ζήτημα αν έπρεπε να παραμείνει ο ενδιαφερόμενος υπό κράτηση ή να απολυθεί. Συναφώς, εάν γινόταν δεκτό ότι δεν υφίσταται, όσον αφορά τον ενδιαφερόμενο, «λογικά προοπτική απομάκρυνσης», κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115, θα έπρεπε ενδεχομένως να διαταχθεί, σύμφωνα με τη διάταξη αυτήν, η άμεση απόλυσή του. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

Απόφαση της 17ης Μαρτίου 2016, *Mirza* (C-695/15 PPU, [EU:C:2016:188](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Άρθρο 3, παράγραφος 3 – Δυνατότητα των κρατών μελών να προωθούν αιτούντα προς ασφαλή τρίτη χώρα – Άρθρο 18 – Υποχρεώσεις του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας όταν αναλαμβάνει εκ νέου τον αιτούντα – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και την ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας»

Πακιστανός υπήκοος, προερχόμενος από τη Σερβία, είχε εισέλθει στο ουγγρικό έδαφος και είχε υποβάλει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος μια πρώτη αίτηση διεθνούς προστασίας. Εντούτοις, δεδομένου ότι ο υπήκοος αυτός εγκατέλειψε τον τόπο υποχρεωτικής διαμονής που του είχαν ορίσει οι ουγγρικές αρχές, η εξέταση της αίτησής του είχε περατωθεί επειδή θεωρήθηκε σιωπηρώς ανακληθείσα. Εν συνεχεία, ο Πακιστανός υπήκοος είχε συλληφθεί στην Τσεχική Δημοκρατία και, κατόπιν αιτήματος των τσεχικών αρχών, είχε αναληφθεί εκ νέου από την Ουγγαρία, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στον κανονισμό 604/2013 διαδικασία ¹⁸ (στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο

¹⁶ Zakon za chuzhidentsite v Republika Bgaria (νόμος για τους αλλοδαπούς στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας) (DV αριθ. 153 του 1998), όπως τροποποιήθηκε στις 15 Μαΐου 2009 (DV αριθ. 36 του 2009).

¹⁷ Οδηγία 2008/115/ΕΚ.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013.

III). Ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει τότε δεύτερη αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ουγγαρία και είχε τεθεί υπό κράτηση στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασής της. Η αίτηση αυτή είχε απορριφθεί ως απαράδεκτη με την αιτιολογία ότι, εν προκειμένω, η Σερβία έπρεπε να χαρακτηριστεί ως ασφαλής τρίτη χώρα. Ως εκ τούτου, είχε διαταχθεί η λήψη μέτρων επιστροφής και απομάκρυνσης του υπηκόου αυτού.

Στο πλαίσιο αυτό, το Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών του Debrecen, Ουγγαρία), στο οποίο ο Πακιστανός υπήκοος προσέφυγε κατά της απόφασης περί απόρριψης της δεύτερης αίτησης διεθνούς προστασίας, αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ένα κράτος μέλος μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο προώθησης αιτούντος προς ασφαλή τρίτη χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III, χωρίς να αναλύσει την αίτησή του επί της ουσίας.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η διαδικασία ΕΠΔ, υπογραμμίζοντας ότι, έως την 1η Ιανουαρίου 2016, ο ενδιαφερόμενος τελούσε υπό κράτηση. Επιπλέον, απαντώντας σε αίτηση του Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι το μέτρο αυτό είχε παραταθεί έως την ημερομηνία έκδοσης τελεσίδικης απόφασης επί της αίτησης διεθνούς προστασίας του ενδιαφερομένου ή, σε περίπτωση μη έκδοσης της απόφασης αυτής έως την 1η Μαρτίου 2016, έως την ημερομηνία αυτή. Εντούτοις, πάντοτε κατά το αιτούν δικαστήριο, μετά την 1η Μαρτίου 2016, το μέτρο κράτησης θα μπορούσε να παραταθεί εκ νέου για εξήντα ημέρες, χωρίς να μπορεί η κράτηση να υπερβεί συνολικώς τους έξι μήνες.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία του, κατά την οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο ενδιαφερόμενος στερείται την ελευθερία του και ότι η συνέχιση της κράτησής του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Εξάλλου, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η κατάσταση του ενδιαφερομένου πρέπει να εκτιμηθεί ως έχει κατά την ημερομηνία εξέτασης του αιτήματος υπαγωγής στην ΕΠΔ. Εφαρμόζοντας τη νομολογία αυτή στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, στην περίπτωση αυτή, τα κριτήρια πληρούνταν. Συγκεκριμένα, η συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου εξαρτάται από την έκβαση της υπόθεσης στην κύρια δίκη, αντικείμενο της οποίας είναι η νομιμότητα της απόρριψης της αίτησης διεθνούς προστασίας που υπέβαλε. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

Απόφαση της 1ης Ιουνίου 2016, Bob-Dogi (C-241/15, [EU:C:2016:385](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως – Άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ' – Υποχρέωση συμπεριλήψεως στο ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως των πληροφοριών για την ύπαρξη "εντάλματος σύλληψης" – Μη ύπαρξη προγενέστερου εθνικού εντάλματος συλλήψεως διαφορετικού από το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως – Συνέπεια»

Ένα ουγγρικό δικαστήριο είχε εκδώσει ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εις βάρος Ρουμάνου υπηκόου, με σκοπό την άσκηση ποινικής δίωξης. Ο ενδιαφερόμενος είχε συλληφθεί στη Ρουμανία και είχε προσαχθεί ενώπιον του Curtea de Apel Cluj (εφετείου του Cluj, Ρουμανία), προκειμένου το δικαστήριο αυτό να αποφανθεί επί της ενδεχόμενης προσωρινής κράτησής του και της παράδοσής του στις ουγγρικές δικαστικές αρχές. Στο πλαίσιο αυτό, το εν λόγω δικαστήριο είχε διατάξει την άμεση απόλυσή του, τάσσοντας, εντούτοις, περιοριστικούς όρους.

Το δικαστήριο αυτό αποφάσισε, λόγω αμφιβολιών σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της απόφασης-πλαίσιου 2002/584¹⁹, και, ειδικότερα, σχετικά με τις συνέπειες της μη ύπαρξης προγενέστερου εθνικού εντάλματος σύλληψης διαφορετικού από το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

Ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ, υπογραμμίζοντας ότι ο ενδιαφερόμενος δεν ήταν μεν προφυλακισμένος, αλλά είχαν διαταχθεί σε βάρος του περιοριστικοί όροι οι οποίοι συνιστούν επίσης μέτρο περιοριστικό της προσωπικής ελευθερίας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, το αίτημα αυτό δεν έπρεπε να γίνει δεκτό. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την εκδίκαση της υπόθεσης κατά προτεραιότητα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, [EU:C:2018:586](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Άρθρο 1, παράγραφος 3 – Διαδικασίες παραδόσεως μεταξύ των κρατών μελών – Προϋποθέσεις εκτελέσεως – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 47 – Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη»

Κατόπιν της έκδοσης πλειόνων ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης από πολωνικά δικαστήρια, ο ενδιαφερόμενος είχε συλληφθεί στην Ιρλανδία και τεθεί υπό κράτηση, εν αναμονή απόφασης σχετικά με την παράδοσή του στις εν λόγω δικαστικές αρχές. Προς τούτο, ο ενδιαφερόμενος είχε προσαχθεί ενώπιον του High Court (ανώτερου δικαστηρίου, Ιρλανδία) και είχε ενημερώσει το δικαστήριο αυτό ότι αντιτάσσεται στην παράδοσή του, προβάλλοντας ότι αυτή θα τον εξέθετε σε πραγματικό κίνδυνο στέρησης δικαστικής προστασίας, λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων νομοθετικών μεταρρυθμίσεων του πολωνικού δικαστικού συστήματος.

¹⁹ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Δηλώσεις τις οποίες έκαναν ορισμένα κράτη μέλη με την ευκαιρία της έκδοσης της απόφασης-πλαίσιου (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ.

Στο πλαίσιο αυτό, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) διατύπωσε αμφιβολίες σχετικά με τις συνέπειες των νομοθετικών αυτών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες ώθησαν την Επιτροπή να υποβάλει, στις 20 Δεκεμβρίου 2017, αιτιολογημένη πρόταση με την οποία κάλεσε το Συμβούλιο να διαπιστώσει, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, ΣΕΕ, την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης του κράτους δικαίου από τη Δημοκρατία της Πολωνίας²⁰. Το δικαστήριο αυτό υπέβαλε, ως εκ τούτου, στο Δικαστήριο ορισμένα ερωτήματα σχετικά με τη στάση που έπρεπε να τηρήσει μια αρχή εκτέλεσης, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 3, της απόφασης-πλαισίου 2002/584, σε περίπτωση πραγματικού κινδύνου προσβολής του δικαιώματος πρόσβασης σε ανεξάρτητο δικαστήριο, λόγω συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους που εξέδωσε το ένταλμα.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Όσον αφορά το κριτήριο του επείγοντος χαρακτήρα, το Δικαστήριο υπενθύμισε τη σχετική πάγια νομολογία του, προτού την εφαρμόσει στην παρούσα υπόθεση. Συναφώς, υπογράμμισε ότι ο ενδιαφερόμενος τελούσε υπό κράτηση και ότι η συνέχιση της κράτησής του εξαρτιόταν από την έκβαση της υπόθεσης της κύριας δίκης, δεδομένου ότι το μέτρο κράτησής του διατάχθηκε στο πλαίσιο της εκτέλεσης των ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης.

Απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2019, TC (C-492/18 PPU, [EU:C:2019:108](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Άρθρο 12 – Συνέχιση της κρατήσεως ενός προσώπου – Άρθρο 17 – Προθεσμίες για την έκδοση της αποφάσεως περί εκτελέσεως ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης – Εθνική νομοθεσία που προβλέπει την αυτοδίκαιη αναστολή του μέτρου κρατήσεως μετά την πάροδο 90 ημερών από τη σύλληψη – Ερμηνεία σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης – Αναστολή των προθεσμιών – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 6 – Δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια – Αποκλίνουσες ερμηνείες της εθνικής νομοθεσίας – Σαφήνεια και προβλεψιμότητα»

Βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εκδοθέντος από τις αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, ένας Βρετανός υπήκοος είχε συλληφθεί στις Κάτω Χώρες και είχε τεθεί υπό κράτηση. Από την ημερομηνία αυτή, είχε αρχίσει να τρέχει η προθεσμία των εξήντα ημερών που προβλέπεται στο άρθρο 17, παράγραφος 3, της απόφασης-πλαισίου 2002/584, εντός της οποίας πρέπει να εκδοθεί η απόφαση σχετικά με την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Λίγο πριν από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής, το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες) είχε διατάξει την παράτασή της κατά τριάντα ημέρες, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 4, της εν λόγω απόφασης-πλαισίου, καθώς και τη συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου. Εντούτοις, εν συνεχεία, το δικαστήριο

²⁰ Αιτιολογημένη πρόταση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2017, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με το κράτος δικαίου στην Πολωνία [COM(2017) 835 τελικό].

αυτό ανέστειλε, επ' αόριστον, τη διαδικασία, εν αναμονή της απάντησης του Δικαστηρίου στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που κατατέθηκε στην υπόθεση RO (C-327/18 PPU) ²¹. Παράλληλα, δεδομένου ότι είχαν παρέλθει ενενήντα ημέρες από τη σύλληψή του, ο Βρετανός υπήκοος είχε ζητήσει την αναστολή του μέτρου κράτησής του.

Στο πλαίσιο αυτό, το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ) διερωτήθηκε σχετικά με τη συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου, λαμβανομένων υπόψη της απόφασης-πλαισίου 2002/584 και του άρθρου 6 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), το οποίο προβλέπει το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια. Συγκεκριμένα, δυνάμει της επίδικης εθνικής νομοθεσίας ²², το πρόσωπο αυτό πρέπει να απολυθεί όταν έχουν παρέλθει ενενήντα ημέρες από τη σύλληψή του. Εντούτοις, η ρύθμιση αυτή έχει ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη συνέχιση της κράτησης όταν η δικαστική αρχή εκτέλεσης αποφασίζει είτε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είτε να αναμείνει την απάντηση του Δικαστηρίου σε τέτοια αίτηση την οποία υπέβαλε άλλη δικαστική αρχή εκτέλεσης. Πράγματι, και στις δύο αυτές περιπτώσεις, πρέπει να θεωρείται ότι η προθεσμία των ενενήντα ημερών έχει ανασταλεί.

Το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ) ζήτησε να υπαχθεί η προδικαστική παραπομπή στην ΕΠΔ, εκθέτοντας ότι ο ενδιαφερόμενος τελούσε υπό κράτηση στις Κάτω Χώρες μόνο βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και ότι το δικαστήριο αυτό δεν μπορούσε να αποφανθεί επί της αίτησης αναστολής του μέτρου αυτού προτού το Δικαστήριο αποφανθεί επί της εν λόγω προδικαστικής παραπομπής. Το Δικαστήριο υπενθύμισε την πάγια νομολογία του, κατά την οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο ενδιαφερόμενος στερείται την ελευθερία του και ότι η συνέχιση της κράτησής του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, η δε κατάστασή του πρέπει να εκτιμάται όπως αυτή εμφανίζεται κατά τον χρόνο εξέτασης του αιτήματος για υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι τα κριτήρια πληρούνταν και αποφάσισε, ως εκ τούτου, να εφαρμόσει την ΕΠΔ.

Εντούτοις, εν συνεχεία, το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ) ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι είχε διατάξει την αναστολή, υπό όρους, του επίμαχου μέτρου κράτησης έως την έκδοση της απόφασης για την παράδοση του ενδιαφερομένου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του, η προθεσμία των ενενήντα ημερών είχε λήξει, ακόμη και λαμβανομένης υπόψη της περιόδου κατά την οποία η προθεσμία αυτή είχε ανασταλεί. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι η υπόθεση δεν είχε πλέον

²¹ Επί της υπόθεσης αυτής εκδόθηκε η απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2018, RO (C-327/18 PPU, [EU:C:2018:733](#)).

²² Overleveringswet (νόμος περί παραδόσεως) (Stb. 2004, αριθ. 195).

επείγοντα χαρακτήρα και ότι, κατά συνέπεια, δεν χρειαζόταν να συνεχισθεί η εξέτασή της κατά την ΕΠΔ.

Απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof* (Αρχή της ειδικότητας) (C-195/20 PPU, [EU:C:2020:749](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Αποτελέσματα της παράδοσης – Άρθρο 27 – Ενδεχόμενη δίωξη για άλλες αξιόποινες πράξεις – Κανόνας της ειδικότητας»

Ο ενδιαφερόμενος διώχθηκε στη Γερμανία στο πλαίσιο τριών χωριστών ποινικών διαδικασιών. Κατ' αρχάς, το 2011 καταδικάστηκε από το Amtsgericht Niebüll (πλημμελειοδικείο Niebüll, Γερμανία) για διακίνηση ναρκωτικών ουσιών σε στερητική της ελευθερίας ποινή συνολικής διάρκειας ενός έτους και εννέα μηνών, ωστόσο η εκτέλεση της ποινής αυτής ανεστάλη υπό όρους. Εν συνεχεία, το 2016 κινήθηκε στη Γερμανία ποινική δίωξη κατά του ενδιαφερομένου για το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου που είχε τελεσθεί στην Πορτογαλία και, λαμβανομένου υπόψη ότι αυτός βρισκόταν στην Πορτογαλία, η Staatsanwaltschaft Hannover (εισαγγελία Αννόβερου, Γερμανία) εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης στο πλαίσιο της ποινικής δίωξης για την εγκληματική αυτή πράξη. Βάσει αυτού του πρώτου ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ο ενδιαφερόμενος παραδόθηκε από τις πορτογαλικές αρχές στο γερμανικό έδαφος όπου εξέτισε την ποινή που του επιβλήθηκε για το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου. Μετά την αποφυλάκισή του, τέθηκε υπό κοινωνική και δικαστική παρακολούθηση, αλλά δεν του απαγορεύθηκε να εγκαταλείψει το γερμανικό έδαφος. Εν συνεχεία, μετέβη αρχικά στις Κάτω Χώρες και στη συνέχεια στην Ιταλία.

Βάσει ενός δεύτερου ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης το οποίο εξέδωσαν οι γερμανικές αρχές το 2018, ο κατηγορούμενος παραδόθηκε εκ νέου σε αυτές από τις ιταλικές αρχές προκειμένου να εκτίσει προγενέστερη ποινή στην οποία είχε καταδικαστεί για διακίνηση ναρκωτικών ουσιών. Οι εν λόγω αρχές δέχθηκαν επίσης στη συνέχεια να παραιτηθούν από την εφαρμογή του κανόνα της ειδικότητας, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 27, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαισίου 2002/584, επιτρέποντας τη δίωξη του ενδιαφερομένου στη Γερμανία και για πράξεις βιασμού διακεκριμένης μορφής και ληστρικής εκβίασης τις οποίες διέπραξε στην Πορτογαλία πριν από την πρώτη παράδοσή του. Για τα αδικήματα αυτά, ο ενδιαφερόμενος υπόκειται σε στερητικό της ελευθερίας μέτρο που συνδέεται με την καταδικαστική απόφαση της οποίας το κύρος αμφισβητεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί ποιες είναι οι έννομες συνέπειες, αφενός, της εκούσιας αναχώρησης από το έδαφος του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος, στην περίπτωση προσώπου το οποίο παραδόθηκε στο κράτος αυτό βάσει ενός πρώτου ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, και, αφετέρου, της

αναγκαστικής επιστροφής του προσώπου αυτού βάσει ενός δεύτερου ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Το Δικαστήριο επισήμανε, αφενός, ότι, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι κατά την ημερομηνία εξέτασης του αιτήματος περί υπαγωγής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΕΠΔ ο ενδιαφερόμενος είχε στερηθεί την ελευθερία του βάσει απόφασης του Amtsgericht Niebüll (πλημμελειοδικείου Niebüll) του 2011, εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι το δεύτερο ένταλμα σύλληψης που εξέδωσαν οι γερμανικές αρχές το 2018 μπορεί επίσης να δικαιολογήσει την κράτησή του. Αφετέρου, η διατήρηση του εντάλματος αυτού σε ισχύ μπορεί να περιορίσει κατ' αποτέλεσμα τα ευεργετικά μέτρα που μπορούν να ληφθούν όσον αφορά την εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής που του έχει επιβληθεί, να επηρεάσει την απόφαση σχετικά με την υπό όρους αναστολή της εκτέλεσής της και, στην περίπτωση που χορηγηθεί η αναστολή αυτή, να αποτελέσει τη μοναδική νομική βάση για τη συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου.

Απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2021, MM (C-414/20 PPU, [EU:C:2021:4](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Διαδικασίες παράδοσης μεταξύ κρατών μελών – Άρθρο 6, παράγραφος 1, και άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ' – Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης το οποίο έχει εκδοθεί βάσει εθνικής πράξεως περί απαγγελίας κατηγορίας – Έννοια της φράσης “ένταλμα σύλληψης ή οιαδήποτε άλλη εκτελεστή δικαστική απόφαση της αυτής ισχύος” – Απουσία εθνικού εντάλματος σύλληψης – Συνέπειες – Αποτελεσματική δικαστική προστασία – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Στη Βουλγαρία κινήθηκε ποινική δίωξη εις βάρος σαράντα ενός ατόμων για διακίνηση ναρκωτικών ουσιών, δεκαέξι εκ των οποίων, συμπεριλαμβανομένου του ενδιαφερομένου, διέφυγαν τη σύλληψη. Εις βάρος του MM εκδόθηκε ένταλμα αναζητήσεως και στη συνέχεια οι βουλγαρικές αρχές απήγγειλαν κατηγορία και εξέδωσαν ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Βάσει του εν λόγω ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ο ενδιαφερόμενος συνελήφθη στην Ισπανία και τέθηκε σε προσωρινή κράτηση. Ο ενδιαφερόμενος αμφισβήτησε επανειλημμένα τη νομιμότητα της απόφασης με την οποία διατάχθηκε η προσωρινή κράτησή του.

Στο πλαίσιο αυτό, το Spetsializiran nakazatelen sad (ειδικό ποινικό δικαστήριο, Βουλγαρία), που επιλήφθηκε της αίτησης επανεξέτασης του μέτρου προσωρινής κρατήσεως που ελήφθη στην περίπτωση του ενδιαφερομένου, αποφάσισε να ζητήσει από το Δικαστήριο να εξετάσει το κύρος του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που εκδόθηκε εις βάρος του. Επιπλέον, η προσωρινή κράτηση του ενδιαφερομένου μετατράπηκε σε κατ' οίκον περιορισμό.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε την υπαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Όσον αφορά το κριτήριο του επείγοντος, το Δικαστήριο υπενθύμισε την πάγια νομολογία του επί του ζητήματος και επισήμανε ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το αν ο ενδιαφερόμενος στην υπόθεση της κύριας δίκης στερείται, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, την ελευθερία του και η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Συναφώς, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η συνέχιση της προσωρινής κρατήσεως του ενδιαφερομένου εξαρτιόταν, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, από την απόφαση του Δικαστηρίου, εφόσον η απάντηση του τελευταίου στα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο θα μπορούσε να έχει άμεσες συνέπειες για την τύχη της αποφάσεως με την οποία διατάχθηκε η προσωρινή κράτηση. Εξάλλου, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η αντικατάσταση του αρχικώς διαταχθέντος καταναγκαστικού μέτρου με το μέτρο του κατ' οίκον περιορισμού δεν επηρέαζε το ως άνω συμπέρασμα, δεδομένου ότι και το νέο μέτρο μπορούσε, ως εκ της φύσης του, να περιορίζει σημαντικά την ελευθερία του ενδιαφερομένου.

Απόφαση της 30ής Ιουνίου 2022, Valstybės sienos apsaugos tarnyba (C-72/22 PPU, [EU:C:2022:505](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Πολιτική ασύλου και μετανάστευσης – Οδηγία 2011/95/ΕΕ – Άρθρο 4 – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Άρθρα 6 και 7 – Απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία – Άρθρο 18 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Οδηγία 2013/33/ΕΕ – Άρθρο 8 – Θέση του αιτούντος υπό κράτηση – Λόγοι κράτησης – Προστασία της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης – Θέση του αιτούντος άσυλο υπό κράτηση λόγω της παράνομης εισόδου του στο έδαφος της Ένωσης»

Λόγω μαζικής εισροής μεταναστών, οι οποίοι εισέρχονταν ιδίως από τα σύνορα με τη Λευκορωσία, κηρύχθηκε στη Λιθουανία κατάσταση επείγουσας εθνικής ανάγκης και στη συνέχεια κατάσταση μερικής έκτακτης ανάγκης. Εν συνεχεία, υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος είχε εισέλθει παρανόμως στη Λιθουανία από τη Λευκορωσία, συνελήφθη στην Πολωνία διότι δεν κατείχε ταξιδιωτικά έγγραφα και θεώρηση και παραδόθηκε στις λιθουανικές αρχές οι οποίες τον έθεσαν υπό κράτηση μέχρι την έκδοση απόφασης σχετικά με το νομικό καθεστώς του. Ο ενδιαφερόμενος υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας την οποία επανέλαβε εγγράφως και η οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη με την αιτιολογία ότι είχε κατατεθεί χωρίς να τηρηθούν οι όροι που προβλέπονται στη λιθουανική νομοθεσία σχετικά με την κατάθεση αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε περίπτωση που υφίσταται κατάσταση επείγουσας ανάγκης λόγω μαζικής εισροής αλλοδαπών. Δυνάμει της σχετικής νομοθεσίας, αλλοδαπός ο οποίος εισέρχεται παρανόμως στη Λιθουανία δεν έχει τη δυνατότητα να υποβάλει, στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού, αίτηση διεθνούς προστασίας. Η ίδια νομοθεσία προβλέπει

επίσης ότι, σε μια τέτοια επείγουσα κατάσταση, ο αλλοδαπός μπορεί να τεθεί υπό κράτηση για τον λόγο και μόνον ότι εισήλθε παρανόμως στο λιθουανικό έδαφος.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos vyriausiosios administracinės teismedžiavimo departamentas (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Λιθουανίας), ενώπιον του οποίου ο ενδιαφερόμενος άσκησε έφεση κατά της απόφασης που διέταξε τη θέση του υπό κράτηση, ζήτησε να διευκρινιστεί αν η οδηγία για τις διαδικασίες²³ και η οδηγία για την υποδοχή²⁴ αντιτίθενται στην ως άνω νομοθεσία.

Το ως άνω δικαστήριο ζήτησε επίσης την υπαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι ο ενδιαφερόμενος υπόκειτο σε μέτρο φιλοξενίας σε κέντρο της Valstybės sienos apsaugos tarnyba (Εθνικής Υπηρεσίας προστασίας συνόρων του Υπουργείου Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Λιθουανίας) με περιορισμό των μετακινήσεών του, γεγονός το οποίο του στερούσε την ελευθερία μετακίνησής του, δεδομένου ότι δεν μπορούσε να εγκαταλείψει το κέντρο αυτό άνευ άδειας και συνοδείας. Το Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι, όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της διατήρησης της κράτησης και της επίλυσης της διαφοράς της κύριας δίκης, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο αφορούσε τη δυνατότητα του ενδιαφερομένου να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας και να χαρακτηριστεί, ως εκ τούτου, ως αιτών άσυλο. Ο χαρακτηρισμός αυτός του αιτούντος άσυλο απαιτείται προκειμένου να μπορεί να εφαρμοστεί μέτρο το οποίο δεν συνεπάγεται περιορισμό της ελευθερίας μετακίνησης που είναι ίδιον της έννοιας της «κράτησης».

Απόφαση της 24ης Ιουλίου 2023 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Lin (C-107/23 PPU, [EU:C:2023:606](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Σύμβαση ΠΟΣ – Άρθρο 2, παράγραφος 1 – Υποχρέωση καταπολέμησης της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης με αποτρεπτικά και αποτελεσματικά μέτρα – Υποχρέωση θέσπισης ποινικών κυρώσεων – Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) – Οδηγία 2006/112/ΕΚ – Σοβαρή απάτη στον τομέα του ΦΠΑ – Προθεσμία παραγραφής του αξιοποίνου – Απόφαση Συνταγματικού Δικαστηρίου με την οποία κρίθηκε ανίσχυρη εθνική διάταξη που διέπει τους λόγους διακοπής της προθεσμίας αυτής – Συστημικός κίνδυνος ατιμωρησίας – Προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων – Άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχή “ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο” – Απαιτήσεις προβλεψιμότητας και σαφήνειας του ποινικού νόμου – Αρχή της αναδρομικής εφαρμογής του επιεικέστερου ποινικού νόμου (lex mitior) – Αρχή της ασφάλειας δικαίου – Εθνικό πρότυπο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων – Υποχρέωση των δικαστηρίων κράτους μέλους να αφήνουν ανεφάρμοστες αποφάσεις του Συνταγματικού

²³ Οδηγία 2013/32/ΕΕ.

²⁴ Οδηγία 2013/33/ΕΕ.

Δικαστηρίου ή/και του ανώτατου δικαστηρίου του εν λόγω κράτους μέλους σε περίπτωση μη συμβατότητας με το δίκαιο της Ένωσης – Πειθαρχική ευθύνη των δικαστών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις αποφάσεις αυτές – Αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης»

Κατά τη διάρκεια του 2010 οι ενδιαφερόμενοι παρέλειψαν να καταχωρίσουν στα λογιστικά βιβλία τους εμπορικές πράξεις που πραγματοποίησαν, καθώς και έσοδα από την πώληση, σε ημεδαπούς αποδέκτες, ποσοτήτων πετρελαίου εσωτερικής καύσης που είχαν αποκτήσει υπό καθεστώς αναστολής της καταβολής των ειδικών φόρων κατανάλωσης, προκαλώντας κατ' αυτόν τον τρόπο ζημία στο Δημόσιο, ιδίως όσον αφορά τον φόρο προστιθέμενης αξίας και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης για το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης.

Το 2018 το Curtea Constituțională (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ρουμανία) έκρινε αντισυνταγματική εθνική διάταξη σχετικά με τη διακοπή της προθεσμίας παραγραφής του αξιοποιήσιμου με το σκεπτικό ότι παραβίαζε την αρχή «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο». Το 2022 το εν λόγω δικαστήριο διευκρίνισε ότι το ρουμανικό θετικό δίκαιο δεν προέβλεπε κανέναν λόγο διακοπής της εν λόγω προθεσμίας παραγραφής κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας δημοσίευσης της τελευταίας αυτής αποφάσεως και της 30ής Μαΐου 2022, ημερομηνίας κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ διάταξη που αντικατέστησε τη διάταξη που είχε κηρυχθεί ανίσχυρη.

Το Curtea de Apel Braşov (εφετείο Braşov, Ρουμανία) καταδίκασε το 2020 τους ενδιαφερομένους για φοροδιαφυγή, ωστόσο αυτοί προσέφυγαν κατά της καταδικαστικής αποφάσεως προβάλλοντας την παρέλευση της προθεσμίας παραγραφής και την αρχή της *lex mitior*. Επικαλέστηκαν μια απόφαση του 2022 του Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ρουμανία), σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η άσκηση έκτακτων ενδίκων μέσων στηριζόμενων στις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου. Το ως άνω δικαστήριο διαπίστωσε ότι, αν γινόταν δεκτή μια τέτοια ερμηνεία, η προθεσμία παραγραφής θα είχε, εν προκειμένω, παρέλθει πριν καταστεί αμετάκλητη η απόφαση με την οποία καταδικάστηκαν οι αιτούντες της κύριας δίκης, περίσταση η οποία θα συνεπαγόταν την παύση της ποινικής δίωξης και την αδυναμία καταδίκης των αιτούντων.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτήθηκε κατά πόσον η ερμηνεία αυτή συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης, καθόσον θα είχε ως αποτέλεσμα την απαλλαγή των ενδιαφερομένων από την ποινική τους ευθύνη για τα αδικήματα της σοβαρής απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι, σε περίπτωση που θα προέκυπτε ότι δεν είναι δυνατή μια ερμηνεία σύμφωνη προς το δίκαιο της Ένωσης, θα έπρεπε ενδεχομένως να αφήσει ανεφάρμοστες τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου ή/και του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Ωστόσο, το νέο πειθαρχικό καθεστώς καθιστά δυνατή την επιβολή κυρώσεων σε δικαστές, οι οποίοι, ενεργώντας κακόπιστα ή επιδεικνύοντας βαριά αμέλεια, δεν συμμορφώνονται με τις αποφάσεις των εν λόγω δικαστηρίων.

Όσον αφορά το κριτήριο του επείγοντος, το Δικαστήριο υπενθύμισε την πάγια σχετική νομολογία του, σύμφωνα με την οποία το κριτήριο αυτό πληρούται όταν ο ενδιαφερόμενος στην υπόθεση της κύριας δίκης στερείται της ελευθερίας του κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως και η συνέχιση της κράτησής του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, και επισήμανε ότι οι ενδιαφερόμενοι είχαν καταδικαστεί σε ποινές φυλάκισης (δύο εξ αυτών εξέτιαν ήδη τις ποινές τους). Εξάλλου, σύμφωνα με την απάντηση που έδωσε το αιτούν δικαστήριο στην αίτηση παροχής διευκρινίσεων, αφενός, οι εν λόγω δύο ενδιαφερόμενοι εξέτιαν ποινές φυλάκισης και, αφετέρου, θα έπρεπε να αποφυλακισθούν αν το ίδιο αποφάσιζε να κάνει δεκτά τα έκτακτα ένδικα μέσα αίτησης επανάλληψης της διαδικασίας που είχαν ασκήσει ενώπιόν του κατά της καταδικαστικής αποφάσεως σε βάρος τους. Επιπλέον, η απόφαση επί των εν λόγω έκτακτων ενδίκων μέσων αίτησης επανάλληψης της διαδικασίας που είχαν ασκήσει οι ενδιαφερόμενοι εξαρτιόταν από τις απαντήσεις του Δικαστηρίου στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο αποφάσισε αυτεπαγγέλτως την εξέταση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

Διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2023, *Abboudnam* (C-58/23, [EU:C:2023:748](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Πολιτική ασύλου – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Άρθρα 22 και 23 – Δικαίωμα νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης – Άρθρο 46, παράγραφος 4 – Εύλογη προθεσμία προς άσκηση προσφυγής – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου – Απόρριψη αίτησης διεθνούς προστασίας ως προδήλως αβάσιμης, κατ' εφαρμογήν ταχείας διαδικασίας»

Μαροκινός υπήκοος είχε υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία είχε απορριφθεί με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, κατ' εφαρμογήν ταχείας διαδικασίας, με την αιτιολογία ότι ήταν προδήλως αβάσιμη.

Ο ενδιαφερόμενος είχε ασκήσει προσφυγή κατά της εν λόγω απόφασης εκθέτοντας ότι η μη προσήκουσα κοινοποίησή της συνιστούσε προσβολή του δικαιώματός του πραγματικής προσφυγής, δεδομένου ότι αυτός διέθετε μόνο μία ημέρα ώστε να προετοιμάσει την προσφυγή του. Επιπλέον, δεδομένου ότι μιλούσε μόνο αραβικά και δεν είχε διερμηνέα, αναγκάστηκε να επικοινωνεί με τον δικηγόρο του μέσω σύντομων μηνυμάτων (SMS), ηλεκτρονικώς μεταφρασμένων.

Πράγματι, σύμφωνα με την επίμαχη εθνική νομοθετική ρύθμιση, η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής κατά μιας τέτοιας απόφασης μειώνεται από δεκαπέντε σε τρεις ημέρες από την κοινοποίησή της.

Στο πλαίσιο αυτό, το Upravno sodišče (διοικητικό πρωτοδικείο, Σλοβενία) που επιλήφθηκε προσφυγής κατά της εν λόγω απορριπτικής απόφασης ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της συμβατότητας εθνικής νομοθετικής ρύθμισης που

προβλέπει προθεσμία τριών ημερών, περιλαμβανομένων εορτών και αργιών, για την άσκηση ένδικης προσφυγής κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται αίτηση διεθνούς προστασίας ως προδήλως αβάσιμη, κατ' εφαρμογήν ταχείας διαδικασίας, με το άρθρο 46, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/32, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη.

Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε την υπαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΕΠΔ, για τον λόγο ότι, αφενός, η ζητούμενη ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/32 θα είχε αντίκτυπο στην εξέταση παρόμοιων προσφυγών που ασκήθηκαν ενώπιόν του και, αφετέρου, ότι το νομικό ζήτημα που τέθηκε εν προκειμένω δικαιολογούσε, από τη φύση του, το να δοθεί μια απάντηση το συντομότερο δυνατόν, δεδομένου ότι αφορούσε το δικαίωμα πραγματικής ένδικης προσφυγής.

Το Δικαστήριο, αφού απέρριψε την αίτηση αυτή με την αιτιολογία ότι εν προκειμένω δεν συνέτρεχε η προϋπόθεση του επείγοντος, διευκρίνισε ορισμένες πτυχές ως μη ασκούμενες επιρροή για την κίνηση της ΕΠΔ. Συγκεκριμένα, ο μεγάλος αριθμός προσώπων ή νομικών καταστάσεων που ενδεχομένως αφορά η απόφαση την οποία θα έπρεπε να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο κατόπιν της προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο δεν συνιστά, αυτός καθεαυτόν, εξαιρετική περίπτωση ικανή να δικαιολογήσει την εφαρμογή της επείγουσας διαδικασίας. Ως προς τον λόγο με τον οποίο υποστηρίζεται ότι κάθε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως για την ερμηνεία διάταξης σχετικής με το δικαίωμα πραγματικής ένδικης προσφυγής απαιτεί ταχεία απάντηση από το Δικαστήριο, το τελευταίο έκρινε ότι ένας τέτοιος λόγος δεν μπορεί να είναι επαρκής, από μόνος του, ώστε να δικαιολογήσει την εφαρμογή της επείγουσας διαδικασίας, δεδομένου ότι η διαδικασία αυτή αποτελεί διαδικαστικό μέσο που προορίζεται για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγουσας κατάστασης. Επιπλέον, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι εφόσον, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, ο προσφεύγων της κύριας δίκης δεν μπορεί να απελαθεί έως ότου η απόφαση επί της αίτησής του για άδεια διαμονής καταστεί τελεσίδικη, μπορεί να αποκλεισθεί ο κίνδυνος απομάκρυνσης προς χώρα όπου θα μπορούσε να εκτεθεί σε θανατική ποινή, σε βασανιστήρια ή σε άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία ή μεταχείριση.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την υπαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΤΠΔ για λόγους πανομοιότυπους με εκείνους που προβλήθηκαν προς στήριξη του αιτήματός του για υπαγωγή στην ΕΠΔ. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου απέρριψε το αίτημα υπαγωγής στην ΤΠΔ για τους ίδιους λόγους που εκτέθηκαν όσον αφορά το αίτημα υπαγωγής στην ΕΠΔ.

2.3. Ο κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. Κ. κ.λπ. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Σύνορα, άσυλο και μετανάστευση – Σύστημα του Δουβλίνου – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση – Μεταφορά βαριά άρρωστου αιτούντος άσυλο προς το κράτος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του – Μη συνδρομή βάσιμων λόγων που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο εν λόγω κράτος μέλος υπάρχουν αποδεδειγμένες συστημικές ελλείψεις – Υποχρεώσεις επιβαλλόμενες στο κράτος μέλος που πρέπει να πραγματοποιήσει τη μεταφορά»

Στην υπόθεση αυτή, μια Σύρια υπήκοος και ένας Αιγύπτιος υπήκοος είχαν εισέλθει στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θεώρηση εισόδου χορηγηθείσα από τη Δημοκρατία της Κροατίας και υπέβαλαν αιτήσεις ασύλου στη Δημοκρατία της Σλοβενίας. Οι σλοβενικές αρχές είχαν υποβάλει στις κροατικές αρχές αίτημα αναδοχής τους, δεδομένου ότι η Δημοκρατία της Κροατίας ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των αιτήσεών τους, βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III. Η Δημοκρατία της Κροατίας έκανε δεκτό το αίτημα αυτό. Εντούτοις, δεδομένου ότι η Σύρια υπήκοος ήταν έγκυος, η μεταφορά στην Κροατία αναβλήθηκε έως τη γέννηση του παιδιού. Εν συνεχεία, οι ενδιαφερόμενοι αντιτάχθηκαν στη μεταφορά αυτήν, προβάλλοντας, αφενός, ότι η μεταφορά αυτή θα είχε αρνητικές συνέπειες στην κατάσταση της υγείας της Σύριας υπηκόου, δυνάμενες να επηρεάσουν και την κατάσταση της υγείας του νεογνού, και, αφετέρου, ότι υπήρξαν θύματα ρατσιστικών φραστικών επιθέσεων και φυλετικής βίας στην Κροατία. Η απόφαση περί μεταφοράς ακυρώθηκε αρχικά σε πρώτο βαθμό και επικυρώθηκε εκ νέου κατ' έφεση από το Vrhovno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο, Σλοβενία). Εντούτοις, το Ustavno sodišče (Συνταγματικό Δικαστήριο, Σλοβενία), στο οποίο προσέφυγαν οι ενδιαφερόμενοι, εξαφάνισε την απόφαση του δικαστηρίου αυτού στο οποίο ανέπεμψε εν συνεχεία την υπόθεση.

Στο πλαίσιο αυτό, το Vrhovno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο) ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 17 του κανονισμού Δουβλίνο III ρήτρα διακριτικής ευχέρειας, η οποία παρέχει, κατά παρέκκλιση, τη δυνατότητα σε κράτος μέλος να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας που του υποβλήθηκε, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η ΕΠΔ, επισημαίνοντας ότι, λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης της υγείας της Σύριας υπηκόου, το ζήτημα της νομικής κατάστασής της έπρεπε να επιλυθεί το συντομότερο δυνατόν. Συναφώς, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μεταφοράς των προσφευγόντων στην Κροατία πριν από την περάτωση της συνήθους διαδικασίας

έκδοσης προδικαστικής απόφασης. Συγκεκριμένα, κατόπιν αίτησης παροχής διευκρινίσεων που απηύθυνε το Δικαστήριο στο αιτούν δικαστήριο ²⁵, αυτό επισήμανε ότι, μολονότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο είχε διατάξει να ανασταλεί η εκτέλεση της απόφασης περί μεταφοράς των ενδιαφερομένων, στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δεν προβλεπόταν κανένα μέτρο δικαστικής αναστολής της εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

Απόφαση της 7ης Μαρτίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Χ και Χ (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173)

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΚ) 810/2009 – Άρθρο 25, παράγραφος 1, στοιχείο α' – Θεώρηση περιορισμένης εδαφικής ισχύος – Χορήγηση θεωρήσεως για ανθρωπιστικούς λόγους ή για λόγους διεθνών υποχρεώσεων – Έννοια των "διεθνών υποχρεώσεων" – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών – Σύμβαση της Γενεύης – Χορήγηση θεωρήσεως εισόδου σε περίπτωση αποδεδειγμένου κινδύνου παραβάσεως του άρθρου 4 και/ή του άρθρου 18 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Δεν υφίσταται σχετική υποχρέωση»

Ζεύγος Σύρων υπηκόων και τα τρία παιδιά τους, οι οποίοι ζούσαν στη Συρία, είχαν υποβάλει στην πρεσβεία του Βελγίου στον Λίβανο αιτήσεις χορήγησης θεωρήσεως για ανθρωπιστικούς λόγους, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 810/2009 ²⁶ (στο εξής: κώδικας θεωρήσεων), και στη συνέχεια επέστρεψαν στη Συρία. Σκοπός των αιτήσεών τους ήταν να λάβουν θεωρήσεις περιορισμένης εδαφικής ισχύος, προκειμένου η οικογένεια να μπορέσει να αναχωρήσει από τη Συρία και να υποβάλει αργότερα αίτηση ασύλου στο Βέλγιο. Οι προσφεύγοντες επισήμαναν ότι ένας εξ αυτών είχε απαχθεί από τρομοκρατική ομάδα και υποβληθεί σε βασανιστήρια έως ότου απελευθερώθηκε έναντι λύτρων. Γενικά, οι προσφεύγοντες έδωσαν έμφαση στην επιδείνωση της κατάστασης ασφάλειας στη Συρία καθώς και στο γεγονός ότι διέτρεχαν, ως χριστιανοί ορθόδοξοι, κίνδυνο διώξεων. Οι αιτήσεις τους είχαν απορριφθεί, μεταξύ άλλων, επειδή είχαν την πρόθεση να παραμείνουν περισσότερες από ενενήντα ημέρες στο Βέλγιο και οι βελγικές διπλωματικές αρχές δεν περιλαμβάνονται στις αρχές ενώπιον των οποίων μπορεί να υποβληθεί αίτηση ασύλου από αλλοδαπό.

Το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επίλυσης ενδίκων διαφορών αλλοδαπών, Βέλγιο), στο οποίο ασκήθηκε προσφυγή κατά της απορριπτικής αυτής απόφασης, διερωτήθηκε σχετικά με την έκταση της διακριτικής ευχέρειας που καταλείπεται στα κράτη μέλη στο πλαίσιο αυτό, ιδίως λαμβανομένων υπόψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Χάρτη και ιδίως τα άρθρα του 4 (απαγόρευση βασανιστηρίων και απάνθρωπης ή εξευτελιστικής ποινής ή μεταχείρισης) και 18

²⁵ Αίτηση βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

²⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 810/2009.

(δικαίωμα ασύλου). Ως εκ τούτου, υπέβαλε πλείονα προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο.

Το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επίλυσης ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) ζήτησε επίσης την υπαγωγή της υπόθεσης στην ΕΠΔ. Για τον σκοπό αυτόν, επικαλέστηκε τη δραματική ένοπλη σύρραξη στη Συρία, τη μικρή ηλικία των τέκνων των προσφευγόντων, το ιδιαίτερα ευάλωτο προφίλ τους, λόγω του ότι ανήκουν στην κοινότητα των ορθόδοξων χριστιανών, καθώς και το γεγονός ότι, εν πάση περιπτώσει, το αιτούν δικαστήριο επελήφθη της υπόθεσης στο πλαίσιο κατεπείγουσας διαδικασίας αναστολής. Συναφώς, διευκρίνισε ότι η υποβολή της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως είχε ως αποτέλεσμα την αναστολή της διαδικασίας ενώπιόν του.

Το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ. Προς τούτο, υπογράμμισε ότι δεν αμφισβητούνταν ότι, τουλάχιστον κατά τον χρόνο εξέτασης του αιτήματος υπαγωγής στην ΕΠΔ, οι προσφεύγοντες διέτρεχαν πραγματικό κίνδυνο να υποστούν απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Κατά το Δικαστήριο, η κατάσταση αυτή πρέπει να θεωρηθεί στοιχείο επείγοντος το οποίο δικαιολογεί την εφαρμογή της ΕΠΔ.

Διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2018, FR (C-422/18 PPU, [EU:C:2018:784](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Άρθρο 46 – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 18, άρθρο 19, παράγραφος 2, και άρθρο 47 – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής – Απόφαση με την οποία απορρίπτεται αίτηση διεθνούς προστασίας – Εθνική νομοθεσία που προβλέπει δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας – Αναγνώριση αυτοδίκαιου ανασταλτικού αποτελέσματος μόνο στην προσφυγή ενώπιον του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας»

Νιγηριανός υπήκοος είχε υποβάλει αίτηση ασύλου στην Ιταλία. Προς στήριξη αυτής, προέβαλε ότι αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του επειδή οι εθνικές αρχές είχαν ανακαλύψει ότι διατηρούσε ομοφυλοφιλική σχέση και ότι, για τον λόγο αυτόν, διέτρεχε κίνδυνο να συλληφθεί και να τεθεί υπό κράτηση. Κατόπιν απόρριψης της αίτησης ασύλου από την αρμόδια αρχή και επικύρωσης της απόρριψης αυτής από το Tribunale di Milano (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Μιλάνου, Ιταλία), ο Νιγηριανός υπήκοος, αφενός, άσκησε αναίρεση και, αφετέρου, υπέβαλε ενώπιον του Tribunale di Milano (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Μιλάνου) αίτηση λήψης προσωρινών μέτρων για

την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασής του. Δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας²⁷, το δικαστήριο αυτό πρέπει να αποφανθεί επί τέτοιας αίτησης αναστολής εκτιμώντας το βάσιμο των λόγων που προβάλλονται με την αναίρεση που έχει ασκηθεί κατά της απόφασής του και όχι εκτιμώντας την ύπαρξη κινδύνου σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης την οποία μπορεί να προκαλέσει στον εν λόγω αιτούντα η εκτέλεση της απόφασης αυτής.

Το Tribunale di Milano (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Μιλάνου) ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της συμβατότητας της εθνικής αυτής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32²⁸, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ. Συναφώς, επισήμανε ότι ο προσφεύγων υποχρεούνταν να αναχωρήσει πάραυτα από την ιταλική επικράτεια και ότι μπορούσε να απομακρυνθεί ανά πάσα στιγμή προς τη Νιγηρία, όπου θα διέτρεχε σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η θανατική ποινή ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισε ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στο υποβληθέν ερώτημα μπορούσε να ασκήσει καθοριστική επιρροή στο ζήτημα αν ο προσφεύγων μπορεί να παραμείνει στην ιταλική επικράτεια εν αναμονή της έκβασης της ασκηθείσας αναίρεσης. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο επισήμανε ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να απομακρυνθεί ο προσφεύγων προς τη Νιγηρία πριν από την περάτωση της συνήθους διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής αποφάσεως και, ως εκ τούτου, αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

Απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2018, UD (C-393/18 PPU, [EU:C:2018:835](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Άρθρο 8, παράγραφος 1 – Διεθνής δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας – Έννοια της “συνήθους διαμονής του παιδιού” – Απαίτηση φυσικής παρουσίας – Κατακράτηση της μητέρας και του παιδιού σε τρίτη χώρα ενάντια στη βούληση της μητέρας – Προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων της μητέρας και του παιδιού»

Μετά τον γάμο της με Βρετανό υπήκοο, μια υπήκοος Μπανγκλαντές έλαβε θεώρηση η οποία της παρείχε τη δυνατότητα να εγκατασταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εν συνεχεία, το ζεύγος μετέβη στο Μπανγκλαντές κατά την εγκυμοσύνη της υπηκόου Μπανγκλαντές. Η θυγατέρα του ζεύγους γεννήθηκε εκεί και δεν διέμεινε ποτέ στο Ηνωμένο Βασίλειο,

²⁷ Decreto legislativo n. 25 – Attuazione della direttiva 2005/85/CE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 25, περί εφαρμογής της οδηγίας 2005/85/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα), της 25ης Ιανουαρίου 2008 (GURI αριθ. 40, της 16ης Φεβρουαρίου 2008), όπως τροποποιήθηκε με την decreto-legge n. 13 – Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonche' per il contrasto dell'immigrazione illegale (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 13, περί επειγουσών διατάξεων σχετικά με την επιτάχυνση των διαδικασιών διεθνούς προστασίας καθώς και σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης), της 17ης Φεβρουαρίου 2017 (GURI 40, της 17ης Φεβρουαρίου 2017), όπως κυρώθηκε, κατόπιν τροποποιήσεων, με τον νόμο 46, της 13ης Απριλίου 2017.

²⁸ Οδηγία 2013/32/ΕΕ.

καθώς ο πατέρας επέστρεψε στη χώρα αυτή μόνος. Κατά τους ισχυρισμούς της μητέρας, τους οποίους αντικρούει ο πατέρας, αυτός την εξαπάτησε προκειμένου να γεννήσει σε τρίτη χώρα και την εξαναγκάζει να συνεχίζει να ζει εκεί με το παιδί, χωρίς φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα ή πόσιμο νερό και χωρίς το παραμικρό εισόδημα, εντός μιας κοινότητας που τη στιγματίζει. Ως εκ τούτου, η μητέρα άσκησε αγωγή ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Family Division [ανώτερου δικαστηρίου (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα οικογενειακού δικαίου, Ηνωμένο Βασίλειο], με αίτημα να τεθεί το παιδί υπό την προστασία του δικαστηρίου αυτού και να διαταχθεί η επιστροφή της ίδιας και του παιδιού στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Προκαταρκτικώς, το δικαστήριο αυτό εκτίμησε αναγκαίο να επιλυθεί το ζήτημα αν έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδώσει απόφαση σχετικά με το παιδί, όπερ σημαίνει να καθοριστεί αν το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, στο Ηνωμένο Βασίλειο, μολονότι το παιδί ουδέποτε έχει μεταβεί στο κράτος μέλος αυτό. Επιπλέον, το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται αν οι περιστάσεις της υπόθεσης, μεταξύ άλλων η συμπεριφορά του πατέρα και η προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων της μητέρας ή του παιδιού, ασκούν επιρροή στην έννοια αυτή της «συνήθους διαμονής».

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Συναφώς, καταρχάς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, στην περίπτωση που αποδειχθεί καταναγκασμός της μητέρας από τον πατέρα, διακυβεύεται σοβαρά η παρούσα ευημερία του παιδιού. Κάθε καθυστέρηση στην έκδοση δικαστικών αποφάσεων σχετικά με το παιδί θα παρέτεινε την τρέχουσα κατάσταση και θα ενείχε, επομένως, τον κίνδυνο να υποστεί σοβαρή ή ακόμη και ανεπανόρθωτη βλάβη η ανάπτυξη του παιδιού αυτού. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής στο Ηνωμένο Βασίλειο, τέτοια καθυστέρηση θα μπορούσε επίσης να αποβεί επιζήμια για την ένταξη του παιδιού στο νέο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του. Τέλος, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η πολύ μικρή ηλικία του παιδιού (ενός έτους και δύο μηνών κατά την ημερομηνία της αποφάσεως περί παραπομπής) καθιστά ιδιαίτερα ευαίσθητη την πνευματική και σωματική ανάπτυξή του.

Απόφαση της 14ης Μαΐου 2020 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, [EU:C:2020:367](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Πολιτική ασύλου και μετανάστευσης – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Αίτηση διεθνούς προστασίας – Άρθρο 33, παράγραφος 2 – Λόγοι απαραδέκτου – Άρθρο 40 – Μεταγενέστερες αιτήσεις – Άρθρο 43 – Διαδικασίες στα σύνορα – Οδηγία 2013/33/ΕΕ – Άρθρο 2, στοιχείο η', και άρθρα 8 και 9 – Κράτηση – Νομιμότητα – Οδηγία 2008/115/ΕΕ – Άρθρο 13 – Αποτελεσματικά μέσα έννομης προστασίας – Άρθρο 15 – Κράτηση – Νομιμότητα – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης»

Στις υπό κρίση υποθέσεις, Αφγανοί και Ιρανοί υπήκοοι, οι οποίοι αφίχθησαν στην Ουγγαρία από τη Σερβία, υπέβαλαν αιτήσεις ασύλου στην Ουγγαρία, στη ζώνη διέλευσης του Röszke η οποία βρίσκεται στα σύνορα με τη Σερβία. Οι αιτήσεις τους απορρίφθηκαν ως απαράδεκτες κατά το ουγγρικό δίκαιο και εκδόθηκαν αποφάσεις περί επιστροφής στη Σερβία. Εντούτοις, οι σερβικές αρχές αρνήθηκαν να επιτρέψουν την επανεισδοχή των ενδιαφερομένων στο έδαφός τους, με την αιτιολογία ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στη Συμφωνία επανεισδοχής που έχει συναφθεί με την Ένωση. Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, οι ουγγρικές αρχές δεν εξέτασαν επί της ουσίας τις προαναφερθείσες αιτήσεις, αλλά μετέβαλαν τη χώρα προορισμού που αναφερόταν στις αρχικές αποφάσεις επιστροφής, αντικαθιστώντας τη με την αντίστοιχη χώρα καταγωγής των ενδιαφερομένων. Οι αιτούντες προσέβαλαν αυτές τις τροποποιητικές αποφάσεις, αλλά οι αντιρρήσεις τους απορρίφθηκαν. Μολονότι δεν προβλέπεται στο ουγγρικό δίκαιο ένδικη προσφυγή, οι ενδιαφερόμενοι προσέφυγαν ενώπιον δικαστηρίου προκειμένου να ακυρωθούν οι αποφάσεις και να υποχρεωθεί η αρμόδια για θέματα ασύλου αρχή να διεξαγάγει νέα διαδικασία ασύλου. Άσκησαν επίσης προσφυγές κατά παραλείψεως σχετικά με την εγκατάσταση και την παραμονή τους στη ζώνη διέλευσης του Röszke. Συγκεκριμένα, υποχρεώθηκαν αρχικά να διαμείνουν στον τομέα της εν λόγω ζώνης διέλευσης για τους αιτούντες άσυλο, προτού υποχρεωθούν, μερικούς μήνες αργότερα, να διαμείνουν στον τομέα της ίδιας ζώνης για τους υπηκόους τρίτων χωρών των οποίων η αίτηση ασύλου απορρίφθηκε, τομέα στον οποίο βρίσκονται επί του παρόντος.

Το Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (πρωτοβάθμιο δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών Szeged, Ουγγαρία), ενώπιον του οποίου ασκήθηκε προσφυγή κατά της απορριπτικής αυτής απόφασης, υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία της οδηγίας 2013/32/ΕΕ²⁹ και της οδηγίας 2013/33/ΕΕ³⁰, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τις συνέπειες της μη επανεισδοχής σε τρίτη χώρα μεταναστών των οποίων η αίτηση διεθνούς προστασίας κρίθηκε απαράδεκτη, τον χαρακτηρισμό της παραμονής των εν λόγω μεταναστών στη ζώνη διελύσεως υπό το πρίσμα των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν την κράτηση και το δικαίωμά τους σε αποτελεσματική δικαστική προστασία, ιδίως, μέσω της λήψεως προσωρινών μέτρων από τον εθνικό δικαστή.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ, με την αιτιολογία ότι οι προσφεύγοντες των κύριων δικών στερούνταν την ελευθερία τους. Υποστήριξε επίσης ότι οι συνθήκες κράτησης ήταν δυσχερείς μεταξύ άλλων λόγω της προχωρημένης ηλικίας και των προβλημάτων υγείας ορισμένων εξ αυτών, καθώς και της επιδείνωσης της πνευματικής υγείας ενός ανηλίκου, ο οποίος διέμενε μαζί με τον πατέρα του στον τομέα της ζώνης διέλευσης του Röszke για τους υπηκόους τρίτων χωρών των οποίων η αίτηση ασύλου απορρίφθηκε. Εξάλλου, το εν λόγω δικαστήριο επισήμανε ότι οι απαντήσεις του Δικαστηρίου στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα θα έχουν

²⁹ Οδηγία 2013/32/ΕΕ.

³⁰ Οδηγία 2013/33/ΕΕ.

άμεση και καθοριστική επιρροή στην έκβαση των υποθέσεων των κυρίων δικών, ιδίως για τη συνέχιση της κράτησης των προσφευγόντων των κυρίων δικών.

Το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ στηριζόμενο, μεταξύ άλλων, στον κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων αναφορικά με το άσυλο (άρθρα 18 και 19 του Χάρτη) καθώς και στην πνευματική υγεία ενός εκ των υπηκόων περί των οποίων επρόκειτο, ο οποίος ήταν ανήλικος. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι κατά των προσφευγόντων των κύριων δικών είχαν εκδοθεί αποφάσεις με τις οποίες υποχρεώνονταν να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους και, ως εκ τούτου, οι προσφεύγοντες ενδέχεται να μεταφερθούν σε αυτές σε σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ, κατά το αιτούν δικαστήριο, η βασιμότητα των λόγων που δικαιολογούσαν την αίτηση ασύλου των εν λόγω προσφευγόντων ουδέποτε εξετάστηκε από δικαστήριο. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο, κατ' εφαρμογήν των αποφάσεων αυτών, οι οποίες επιβεβαιώθηκαν με διατάξεις των οποίων ζητείται η ακύρωση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, οι προσφεύγοντες των κύριων δικών να απομακρυνθούν προς τη χώρα καταγωγής τους πριν από το πέρας μη επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας, λόγω δε της απομάκρυνσης αυτής να εκτεθούν σε μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 18 και το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη ότι ένας εκ των προσφευγόντων των κύριων δικών στη συγκεκριμένη υπόθεση ήταν ανήλικος, του οποίου η πνευματική και ψυχική υγεία επιδεινώνονταν λόγω της διαμονής του στη ζώνη διελεύσεως του Röske, μια καθυστέρηση στην έκδοση δικαστικής απόφασης θα παρέτεινε την τρέχουσα κατάσταση και θα ενείχε επομένως τον κίνδυνο να υποστεί σοβαρή ή ακόμη και ανεπανόρθωτη βλάβη η ανάπτυξη του ανηλίκου αυτού.

Απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Ιανουαρίου 2022, *Landeshauptmann von Wien* (Απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος) (C-432/20, [EU:C:2022:39](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Μεταναστευτική πολιτική – Οδηγία 2003/109/ΕΚ – Άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ' – Απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας – Απουσία από το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί διάστημα δώδεκα διαδοχικών μηνών – Διακοπή της περιόδου αυτής απουσίας – Μικρά χρονικά διαστήματα διαλείπουσας διαμονής στο έδαφος της Ένωσης»

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν ένας υπήκοος Καζακστάν και ο Landeshauptmann von Wien (πρόεδρος της κυβερνήσεως του ομόσπονδου κράτους της Βιέννης, Αυστρία) και αντικείμενό της η άρνηση του τελευταίου να ανανεώσει την άδεια του πρώτου ως επί μακρόν διαμένοντος.

Το αιτούν δικαστήριο, ήτοι το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό πρωτοδικείο Βιέννης, Αυστρία), διαπίστωσε ότι, μολοντί ο προσφεύγων της κύριας δίκης ουδέποτε είχε εγκαταλείψει την Ένωση επί δώδεκα συναπτούς μήνες από το 2013 έως το 2018, ωστόσο αυτός ευρισκόταν στο έδαφός της μόνον για ολίγες ημέρες κατ' έτος. Αυτή η περιορισμένη παρουσία ήταν, επομένως, ο λόγος της άρνησης ανανεώσεως της άδειάς

του διαμονής. Συναφώς, ο προσφεύγων προσκόμισε νομική ανάλυση εκπονηθείσα από ομάδα εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη νόμιμη μετανάστευση, η οποία επιβεβαίωνε ότι μόνον η φυσική απουσία από το έδαφος της Ένωσης επί δώδεκα συναπτούς μήνες συνεπάγεται την απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2003/109³¹, ανεξαρτήτως του αν ο ενδιαφερόμενος προσφεύγων είχε εγκατασταθεί ουσιαστικά ή είχε τη συνήθη διαμονή του στο έδαφος της Ένωσης. Το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι αυτή η ανάλυση ενίσχυε την επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος της κύριας δίκης, σύμφωνα με την οποία ακόμη και μικρά χρονικά διαστήματα διαμονής, όπως εν προκειμένω, αρκούσαν ώστε αυτός να διατηρήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος κατά την έννοια της οδηγίας 2003/109.

Στο πλαίσιο αυτό, το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό πρωτοδικείο Βιέννης) ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί των προϋποθέσεων που επιβάλλει το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2003/109 για την ανάκληση, από τις εθνικές αρχές, του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας.

Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε την υπαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΕΠΔ, επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης, καθώς και η σύζυγός του και τα τέσσερα ανήλικα τέκνα τους, ήταν εσχάτως εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει πολυετούς ισχύος τίτλων διαμονής του εν λόγω κράτους. Ωστόσο, ο προσφεύγων της κύριας δίκης επιθυμούσε να εγκατασταθεί εκ νέου στην Αυστρία μαζί με τα μέλη της οικογένειάς του στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως, πλην όμως τούτο προϋπέθετε, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, ότι αυτός εξακολουθούσε να έχει δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος. Το Δικαστήριο, απορρίπτοντας το αίτημα υπαγωγής στην ΕΠΔ, επισήμανε ότι το αιτούν δικαστήριο δεν είχε εκθέσει επαρκώς τις περιστάσεις από τις οποίες προέκυπτε ότι επείγει η έκδοση αποφάσεως επί της υποθέσεως. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο δεν έκανε λόγο, μεταξύ άλλων, για κίνδυνο να επιβληθούν στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης και στα μέλη της οικογένειάς του, στο Ηνωμένο Βασίλειο ή στην Αυστρία, μέτρα απομακρύνσεως, ούτε για κατάσταση στην οποία θα απειλείτο ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, όπως είναι το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή.

³¹ Οδηγία 2003/109/ΕΚ.

II. Η ταχεία διαδικασία

1. Οι λόγοι που δικαιολογούν την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας

1.1 Η φύση και η ευαισθησία του τομέα ερμηνείας που αποτελεί αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής

Διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 2008, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#)) ³²

«Ταχεία διαδικασία»

Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορούσε Πολωνό υπήκοο, ο οποίος διέμενε επί αρκετά χρόνια, καίτοι όχι αδιαλείπτως και πιθανώς παρανόμως, στη Γερμανία, κράτος στο οποίο εξέτιε τότε ποινή φυλάκισης. Κατά του Πολωνού υπηκόου αυτού είχε εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, από πολωνικό δικαστήριο, με σκοπό την εκτέλεση ποινής φυλάκισης στην οποία είχε καταδικαστεί προηγουμένως. Στο πλαίσιο αυτό, το Oberlandesgericht Stuttgart (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Στουτγάρδης, Γερμανία), το οποίο κλήθηκε να αποφανθεί σχετικά με την παράδοση του ενδιαφερομένου στις πολωνικές δικαστικές αρχές, διερωτήθηκε σχετικά με την ερμηνεία της προϋπόθεσης διαμονής ή κατοικίας που προβλέπεται στο άρθρο 4, σημείο 6, της απόφασης-πλασίου 2002/584. Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή προβλέπει λόγο προαιρετικής μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης όταν ο καταζητούμενος «διαμένει στο κράτος μέλος εκτέλεσης, είναι υπήκοος ή κάτοικός του» και το συγκεκριμένο κράτος δεσμεύεται να εκτελέσει την ποινή που επιβλήθηκε στην αλλοδαπή.

Εξάλλου, το Oberlandesgericht Stuttgart (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Στουτγάρδης) ζήτησε την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ, για τον λόγο ότι η κράτηση του ενδιαφερομένου στο γερμανικό έδαφος επρόκειτο να λήξει σύντομα και ότι, επιπλέον, αυτός θα μπορούσε να επιτύχει την πρόωρη απόλυσή του.

Αφού διευκρίνισε ότι το αίτημα υπαγωγής στην ΕΠΔ, η οποία δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη υπόθεση, έπρεπε να θεωρηθεί ως αίτημα υπαγωγής στην ΤΠΔ ³³, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι η υπόθεση αυτή εγείρει προβλήματα ερμηνείας που αφορούν ευαίσθητο τομέα της δραστηριότητας του Ευρωπαϊκού νομοθέτη και άπτονται κεντρικών πτυχών της λειτουργίας του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, επί των οποίων το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί για πρώτη φορά. Πράγματι, η ζητηθείσα ερμηνεία μπορεί να έχει γενικές συνέπειες, τόσο για τις αρχές που καλούνται να συνεργάζονται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης όσο και για τα δικαιώματα των καταζητουμένων, οι οποίοι τελούν σε κατάσταση

³² Βλ., επίσης, απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

³³ Βλ. ανωτέρω στο μέρος I του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία», την ενότητα «1. Το πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας».

αβεβαιότητας. Επομένως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου εκτίμησε ότι η ταχεία απάντηση θα παράσχει τη δυνατότητα στη δικαστική αρχή εκτέλεσης να αποφανθεί υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες επί της αίτησης παράδοσης που της υποβλήθηκε, καθώς και τη δυνατότητα να συμμορφωθεί, το συντομότερο δυνατόν, προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από την απόφαση-πλαίσιο 2002/584. Ως εκ τούτου, υπήγαγε την υπόθεση στην ΤΠΔ.

1.2 Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή

Διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 2012, Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:620](#)) ³⁴

«Ταχεία διαδικασία»

Η υπόθεση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της θέσπισης του ευρωπαϊκού μηχανισμού σταθερότητας (ΕΜΣ), κατόπιν της χρηματοοικονομικής κρίσης που έπληξε τη ζώνη του ευρώ το 2010. Συγκεκριμένα, σκοπός του διεθνούς αυτού χρηματοδοτικού οργανισμού είναι η κινητοποίηση της χρηματοδότησης και η παροχή στήριξης σταθερότητας προς όφελος των μελών της ζώνης του ευρώ που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης. Στην υπόθεση αυτή, Ιρλανδός βουλευτής άσκησε προσφυγή κατά της Ιρλανδικής Κυβέρνησης. Προέβαλε την ακυρότητα της απόφασης 2011/199 ³⁵ και υποστήριξε, επίσης, ότι, επικυρώνοντας, εγκρίνοντας ή αποδεχόμενη τη Συνθήκη για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, η οποία συνήφθη στις 2 Φεβρουαρίου 2012 ³⁶, η Ιρλανδία θα αναλάμβανε υποχρεώσεις ασύμβατες προς τις Συνθήκες επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο πλαίσιο αυτό, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο, Ιρλανδία) υπέβαλε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο και ζήτησε να εφαρμοστεί η ΤΠΔ, εκθέτοντας ότι η έγκαιρη επικύρωση της Συνθήκης ΕΜΣ από την Ιρλανδία ήταν υψίστης σημασίας για άλλα μέλη του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και, ιδίως, για εκείνα που χρειάζονται χρηματοοικονομική συνδρομή. Καίτοι η Ιρλανδία, όπως και όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη μέλη στη Συνθήκη ΕΜΣ, είχε στο μεταξύ επικυρώσει τη Συνθήκη ΕΜΣ, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι τα υποβληθέντα στην υπόθεση αυτή προδικαστικά ερωτήματα αναδείκνυαν αβεβαιότητα όσον αφορά το κύρος της Συνθήκης ΕΜΣ. Υπογραμμίζοντας τις εξαιρετικές περιστάσεις της

³⁴ Βλ., επίσης, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:756](#)).

³⁵ Απόφαση 2011/199/ΕΕ.

³⁶ Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας συνήφθη στις Βρυξέλλες (Βέλγιο) στις 2 Φεβρουαρίου 2012, μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, της Μάλτας, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Φινλανδίας. Άρχισε να ισχύει στις 27 Σεπτεμβρίου 2012.

χρηματοοικονομικής κρίσης που περιέβαλαν τη σύναψη της Συνθήκης ΕΜΣ, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ότι η εφαρμογή της ΤΠΔ ήταν αναγκαία για την άρση, το συντομότερο δυνατόν, της αβεβαιότητας αυτής, η οποία ήταν επιζήμια για τον σκοπό της Συνθήκης ΕΜΣ, ήτοι τη διαφύλαξη της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της ζώνης του ευρώ.

Διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:120](#))³⁷, και Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:138](#))³⁸

«Ταχεία διαδικασία»

Στην υπόθεση Mengesteab (C-670/16), ένας υπήκοος Ερυθραίας είχε ζητήσει άσυλο από τις γερμανικές αρχές, οι οποίες του είχαν χορηγήσει πιστοποιητικό καταγραφής του ως αιτούντος άσυλο, με τη διευκρίνιση ότι το γερμανικό δίκαιο³⁹ διακρίνει, συναφώς, μεταξύ της ενέργειας του ενδιαφερομένου να ζητήσει άσυλο, για την οποία χορηγείται τέτοιο πιστοποιητικό, και της υποβολής επίσημης αίτησης ασύλου. Όταν ο ενδιαφερόμενος ήταν εν τέλει σε θέση να υποβάλει τέτοια αίτηση ασύλου, εννέα μήνες αργότερα, οι γερμανικές αρχές είχαν ζητήσει από τις ιταλικές αρχές την αναδοχή του, καθώς η Ιταλική Δημοκρατία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αίτησής του, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III. Ως εκ τούτου, η αίτηση ασύλου του ενδιαφερομένου απορρίφθηκε ως απαράδεκτη και διατάχθηκε η μεταφορά του στην Ιταλία. Επιληφθέν προσφυγής κατά αυτής της απόφασης μεταφοράς, το Verwaltungsgericht Minden (διοικητικό δικαστήριο του Minden, Γερμανία) διερωτήθηκε, αφενός, σχετικά με τη δυνατότητα του αιτούντος άσυλο να επικαλεστεί την παρέλευση των προθεσμιών υποβολής του αιτήματος αναδοχής και, αφετέρου, σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού των προθεσμιών αυτών. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, σε περίπτωση μη τήρησης των προβλεπόμενων προθεσμιών, η ευθύνη για την εξέταση της αίτησης μεταβιβάζεται στο κράτος μέλος στο οποίο αυτή υποβλήθηκε. Εντούτοις, το Verwaltungsgericht Minden (διοικητικό δικαστήριο του Minden) επισήμανε ότι τέτοιες καθυστερήσεις είναι εξαιρετικά συνηθισμένες στη Γερμανία, λόγω της ασυνήθους αύξησης του αριθμού των αιτούντων άσυλο από το 2015.

Στην υπόθεση Jafari (C-646/16), τα μέλη αφγανικής οικογένειας είχαν διαβεί τα σύνορα μεταξύ Σερβίας και Κροατίας. Εν συνεχεία, οι κροατικές αρχές είχαν οργανώσει τη μεταφορά τους έως τα σλοβενικά σύνορα, με σκοπό να βοηθήσουν τα πρόσωπα αυτά να μεταβούν σε άλλα κράτη για να υποβάλουν εκεί αιτήσεις διεθνούς προστασίας, πράγμα το οποίο έπραξαν στην Αυστρία. Εντούτοις, στο μέτρο που ο κανονισμός Δουβλίνο III προβλέπει ότι την ευθύνη έχει το κράτος μέλος του οποίου τα εξωτερικά σύνορα διέβη ο ενδιαφερόμενος παρανόμως, οι αυστριακές αρχές είχαν ζητήσει από

³⁷ Βλ., επίσης, απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)).

³⁸ Βλ., επίσης, απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)).

³⁹ Asylgesetz (νόμος περί ασύλου), όπως δημοσιεύθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2008 (BGBl. 2008 I, σ. 1798).

τις κροατικές αρχές να αναλάβουν τους ενδιαφερομένους. Επομένως, οι αιτήσεις των μελών της οικογένειας απορρίφθηκαν και διατάχθηκε η μεταφορά τους στην Κροατία. Επιληφθέν προσφυγής κατά των αποφάσεων αυτών, το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο, Αυστρία) ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εφαρμοστούν τα κριτήρια σχετικά με τη χορήγηση τίτλων διαμονής ή θεωρήσεων εισόδου ή διαμονής, τα οποία προβλέπονται στα άρθρα 12 και 13 του κανονισμού Δουβλίνο III.

Αμφότερα τα αιτούντα δικαστήρια ζήτησαν την εφαρμογή της ΤΠΔ, αιτήματα τα οποία το Δικαστήριο έκανε δεκτά.

Στις δύο αυτές υποθέσεις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε αρχικώς ότι, κανονικά, ο μεγάλος αριθμός προσώπων ή νομικών καταστάσεων που ενδεχομένως αφορά η απόφαση την οποία οφείλει να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο κατόπιν προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο δεν μπορεί, αυτός καθεαυτόν, να συνιστά εξαιρετική περίπτωση η οποία μπορεί να δικαιολογεί την υπαγωγή στην ΤΠΔ (διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), σκέψη 10, και Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), σκέψη 10).

Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου προσέθεσε ότι η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να είναι αποφασιστικής σημασίας στις παρούσες υποθέσεις, στο μέτρο που ο αριθμός των υποθέσεων τις οποίες αφορούν τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα είναι τέτοιος ώστε η αβεβαιότητα όσον αφορά την έκβασή τους μπορεί να παρεμποδίσει τη λειτουργία του συστήματος που θέσπισε ο κανονισμός Δουβλίνο III και, επομένως, να υπονομεύσει το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου που θέσπισε ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατ' εφαρμογήν του άρθρου 78 ΣΛΕΕ. Πράγματι, αφενός, οι υποθέσεις αυτές εντάσσονται σε ένα πρωτόγνωρο πλαίσιο στο οποίο καταγράφηκε εξαιρετικά υψηλός αριθμός αιτήσεων ασύλου, στη Γερμανία, στην Αυστρία και, γενικότερα, στην Ένωση, υπό συνθήκες ανάλογες με τις εξεταζόμενες στις παρούσες υποθέσεις. Αφετέρου, οι υποθέσεις αυτές εγείρουν ζητήματα ερμηνείας τα οποία συνδέονται άμεσα με το πλαίσιο αυτό και αφορούν κεντρικές πτυχές του συστήματος που θεσπίστηκε με τον κανονισμό Δουβλίνο III, επί των οποίων το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί για πρώτη φορά. Επομένως, η απάντηση του Δικαστηρίου μπορεί να έχει γενικές συνέπειες για τις εθνικές αρχές οι οποίες καλούνται να συνεργαστούν για την εφαρμογή του κανονισμού αυτού (διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), σκέψεις 11 έως 13, και Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), σκέψεις 11 έως 13).

Κατά τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, η αβεβαιότητα όσον αφορά τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο να εξετάσει αιτήσεις ασύλου όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης εμποδίζει τις αρμόδιες εθνικές αρχές να προβλέψουν τα αναγκαία διοικητικά και δημοσιονομικά μέτρα ώστε να διασφαλιστούν, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που απορρέουν τόσο από το δίκαιο της Ένωσης όσο και από τις διεθνείς δεσμεύσεις των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, η εξέταση των αιτήσεων αυτών και η υποδοχή των αιτούντων άσυλο για τους οποίους είναι, ενδεχομένως, υπεύθυνες. Σε

αυτή την έκτακτη κατάσταση κρίσης, η εφαρμογή της ΤΠΔ είναι αναγκαία για την άρση, το συντομότερο δυνατόν, αυτής της αβεβαιότητας η οποία είναι επιζήμια για την καλή λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, το οποίο συμβάλλει στην τήρηση του άρθρου 18 του Χάρτη (διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), σκέψεις 15 και 16, και Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), σκέψεις 14 και 15).

Διάταξη της 28ης Φεβρουαρίου 2017, M.A.S. και M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:168](#)) ⁴⁰

«Ταχεία διαδικασία»

Το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ιταλία) είχε επιληφθεί ζητήματος αντισυνταγματικότητας κατόπιν παραπομπής από δύο ιταλικά δικαστήρια τα οποία διερωτήθηκαν σχετικά με την ενδεχόμενη παραβίαση της αρχής της νομιμότητας σε περίπτωση εφαρμογής του κανόνα που προκύπτει από την απόφαση Taricco κ.λπ. ⁴¹ στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών που εκκρεμούσαν ενώπιον αυτών. Υπενθυμίζεται ότι, στην απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει ότι, σε δύο περιπτώσεις τις οποίες προσδιόρισε, οι ιταλικοί κανόνες περί παραγραφής οι οποίοι εφαρμόζονταν στις φορολογικές παραβάσεις στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) ενδεχομένως έθιγαν τις υποχρεώσεις που επιβάλλει στα κράτη μέλη το άρθρο 325, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στις περιπτώσεις αυτές, απόκειται στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο να εξασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 325, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ, αφήνοντας, εν ανάγκη, ανεφάρμοστες τις σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου.

Βάσει του κανόνα που διατυπώθηκε στην απόφαση εκείνη, στην παρούσα υπόθεση τα ιταλικά δικαστήρια εκτιμούσαν ότι έπρεπε να μη λάβουν υπόψη την προβλεπόμενη στον codice penale (ιταλικό ποινικό κώδικα) προθεσμία παραγραφής και, επομένως, να αποφανθούν επί της ουσίας της υπόθεσης. Εντούτοις, το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο) διατύπωσε αμφιβολίες σχετικά με τη συμβατότητα τέτοιας λύσης με την αρχή «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο», όπως κατοχυρώνεται στο Ιταλικό Σύνταγμα και ερμηνεύεται από το ίδιο το Συνταγματικό Δικαστήριο, η οποία επιτάσσει να ορίζονται οι ποινικές διατάξεις με σαφήνεια και να μην έχουν αναδρομική ισχύ.

Το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο) ζήτησε να υπαχθεί η προδικαστική παραπομπή του στην ΤΠΔ, εκθέτοντας ότι είχε δημιουργηθεί κατάσταση έντονης αβεβαιότητας όσον αφορά τον τρόπο ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, ότι η αβεβαιότητα αυτή έπληττε εκκρεμείς ποινικές διαδικασίες και ότι έπρεπε να διασκεδαστεί επειγόντως. Συναφώς, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο δυνατόν μπορούσε να άρει τις αμφιβολίες αυτές

⁴⁰ Βλ., επίσης, απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), M.A.S. και M.B. (C-42/17, [EU:C:2017:936](#))

⁴¹ Απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2015, Taricco κ.λπ. (C-105/14, [EU:C:2015:555](#)).

και ότι, στο μέτρο που αυτές άπτονταν θεμελιωδών ζητημάτων εθνικού συνταγματικού δικαίου και δικαίου της Ένωσης, η εφαρμογή της ΤΠΔ ήταν δικαιολογημένη.

Διατάξεις της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, [EU:C:2018:786](#)), και της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

«Ταχεία διαδικασία»

Οι δύο αυτές υποθέσεις αφορούσαν τη συμβατότητα νέου πολωνικού νόμου ⁴² προς το δίκαιο της Ένωσης. Ο νόμος αυτός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 3 Απριλίου 2018, μείωσε την ηλικία συνταξιοδότησης των μελών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία), από 70 σε 65 έτη, και καθόρισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί, ενδεχομένως, να επιτραπεί στα μέλη αυτά να εξακολουθήσουν να ασκούν τα καθήκοντά τους. Συναφώς, προβλέπεται, αφενός, ότι ο νόμος εφαρμόζεται στους εν ενεργεία δικαστές οι οποίοι διορίστηκαν στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) πριν από την ημερομηνία θέσεώς του σε ισχύ και, αφετέρου, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας έχει τη διακριτική ευχέρεια να παρατείνει την ενεργό δικαστική υπηρεσία των δικαστών αυτών πέραν της ηλικίας των 65 ετών.

Στην υπόθεση Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18), το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), προτού αποφανθεί, με τον συνήθη σχηματισμό, είχε υποβάλει ερωτήματα στον ευρύτερο σχηματισμό του δικαστηρίου αυτού. Στο αρχικό στάδιο εξέτασης των ερωτημάτων αυτών, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) επισήμανε ότι οι θητείες δύο εκ των μελών που μετέχουν στον ευρύτερο σχηματισμό επηρεάζονταν δυνητικώς από τον εν λόγω νόμο. Εντούτοις, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), σε ευρύτερο σχηματισμό, διατύπωσε αμφιβολίες όσον αφορά τη συμβατότητα του νόμου αυτού προς το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά ενδεχόμενες παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου, της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών, καθώς και της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ηλικίας. Επομένως, έκρινε ότι ήταν αναγκαίο να ζητηθούν διευκρινίσεις από το Δικαστήριο και υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η ΤΠΔ, εκθέτοντας ότι η ζητηθείσα ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ήταν αναγκαία για να είναι σε θέση να ασκεί τη δικαιοδοτική αρμοδιότητά του νομίμως και σύμφωνα με την αρχή της ασφάλειας δικαίου (διάταξη της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), σκέψη 12).

Παράλληλα, στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18), η Επιτροπή άσκησε, βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας, εκτιμώντας ότι, εκδίδοντας τον εν λόγω νόμο, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο,

⁴² Ustawa o Sądzie Najwyższym [νόμος περί του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. 2018, θέση 5).

ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης να εκδικαστεί η υπόθεση αυτή με την ταχεία διαδικασία, διατηρώντας επιφυλάξεις ως προς την ίδια τη δυνατότητα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) να εξακολουθήσει να αποφαιίνεται σεβόμενο το θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη περί προσβάσεως σε ανεξάρτητο δικαστήριο (διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), σκέψη 20).

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτά τα δύο αυτά αιτήματα, υπογραμμίζοντας τη σοβαρότητα των αβεβαιοτήτων του αιτούντος δικαστηρίου και της Επιτροπής και επισημαίνοντας ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο δυνατόν μπορούσε να άρει τις αβεβαιότητες αυτές.

Όσον αφορά τη σοβαρότητα των αβεβαιοτήτων, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διευκρίνισε ότι αυτές άπτονταν σημαντικών ζητημάτων του δικαίου της Ένωσης τα οποία αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και ότι σχετίζονταν με τις συνέπειες που μπορούσε να έχει η ερμηνεία του δικαίου αυτού στην ίδια τη σύνθεση και τη λειτουργία του πολωνικού ανωτάτου δικαστηρίου. Συναφώς, αφενός, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, το οποίο είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων που οι πολίτες απολαμβάνουν βάσει του δικαίου της Ένωσης και για την προάσπιση των κοινών αξιών των κρατών μελών που μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου. Αφετέρου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπογράμμισε ότι οι επίμαχες αβεβαιότητες στις παρούσες υποθέσεις μπορούν επίσης να έχουν αντίκτυπο στη λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας το οποίο τίθεται σε εφαρμογή διά του μηχανισμού προδικαστικής παραπομπής που προβλέπεται από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πράγματι, η ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων, ιδίως δε των δικαστηρίων που αποφαινόμενοι σε τελευταίο βαθμό, όπως το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), είναι ουσιώδης (διατάξεις της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), σκέψη 15, και της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), σκέψεις 21, 22 και 25).

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, στη διάταξη στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας⁴³, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου απάντησε επίσης στους ισχυρισμούς της Δημοκρατίας της Πολωνίας κατά τους οποίους η εφαρμογή ταχείας διαδικασίας θα έθιγε τα δικαιώματα άμυνάς της. Συγκεκριμένα, η Δημοκρατία της Πολωνίας παραπονείται ότι το καθού κράτος πρέπει να εκθέσει όλα τα επιχειρήματά του σε ένα και μοναδικό υπόμνημα και ότι η διαδικασία δεν προβλέπει τη δυνατότητα υποβολής υπομνημάτων απαντήσεως και ανταπαντήσεως. Υποστήριξε επίσης ότι η Επιτροπή καθυστέρησε να προσφύγει στο Δικαστήριο και ότι η ολιγωρία αυτή δεν μπορεί να αντισταθμισθεί με τέτοιο

⁴³ Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18, [EU:C:2018:910](#)).

περιορισμό των δικονομικών δικαιωμάτων της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι, βεβαίως, σε περίπτωση εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας, το δικόγραφο της προσφυγής και το υπόμνημα αντικρούσεως δεν μπορούν να συμπληρωθούν με υπομνήματα απαντήσεως και ανταπαντήσεως παρά μόνον αν ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου το κρίνει αναγκαίο, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα. Εντούτοις, εάν υποτεθεί ότι δεν επιτρέπεται η κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως, δεν προκύπτουν λόγοι για τους οποίους, ελλείψει τέτοιου υπομνήματος απαντήσεως και, ως εκ τούτου, επιχειρημάτων και αναλύσεων που συμπληρώνουν τα περιλαμβανόμενα στο δικόγραφο της προσφυγής ως προς τα οποία η καθής είχε κάθε δυνατότητα να απαντήσει με το υπόμνημα αντικρούσεως, θα μπορούσε η εν λόγω καθής να ισχυρισθεί ότι θίγονται τα δικαιώματά της άμυνας λόγω του ότι δεν έχει τη δυνατότητα να καταθέσει υπόμνημα ανταπαντήσεως. Επιπλέον, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι των ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασιών περί διαπιστώσεως παραβάσεως προηγείται διαδικασία προ της ασκήσεως προσφυγής, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μελλοντικοί διάδικοι έχουν τη δυνατότητα να εκθέσουν και να αναπτύξουν τα επιχειρήματα που θα προβάλουν και θα αναπτύξουν, εν συνεχεία, ενώπιον του Δικαστηρίου.

Διάταξη της 19ης Οκτωβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, [EU:C:2018:851](#)) ⁴⁴

«Ταχεία διαδικασία»

Η υπόθεση αυτή ανέκυψε κατόπιν της γνωστοποίησης, στις 29 Μαρτίου 2017, από την Prime Minister (πρωθυπουργό, Ηνωμένο Βασίλειο), της πρόθεσης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας να αποχωρήσει από την Ένωση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 50 ΣΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης, μεταξύ των οποίων ένα μέλος του Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (Κοινοβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας), δύο μέλη του Scottish Parliament (Κοινοβουλίου της Σκωτίας, Ηνωμένο Βασίλειο) και τρία μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, άσκησαν προσφυγή για δικαστικό έλεγχο της νομιμότητας με αίτημα την έκδοση αναγνωριστικής απόφασης, προκειμένου να αποσαφηνιστεί αν, τότε και πώς θα μπορούσε να ανακληθεί μονομερώς η ως άνω γνωστοποίηση.

Το Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) [ανώτερο δικαστήριο (εφετείο), πρώτο τμήμα (Σκωτία), Ηνωμένο Βασίλειο], επιληφθέν της έφεσης κατά της απορριπτικής απόφασης που εκδόθηκε επί της προσφυγής αυτής, έκανε δεκτό το αίτημα των προσφευγόντων της κύριας δίκης περί υποβολής στο Δικαστήριο αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Συγκεκριμένα, εν αντιθέσει προς το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εκτίμησε ότι δεν επρόκειτο απλώς για θεωρητικό ζήτημα, ούτε ήταν πρώιμο να ερωτηθεί το Δικαστήριο αν ένα κράτος μέλος μπορεί νομίμως να ανακαλέσει

⁴⁴ Βλ., επίσης, απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018 (ολομέλεια), Wightman κ.λπ. (C-621/18, [EU:C:2018:999](#)).

μονομερώς τη γνωστοποίηση την οποία έχει πραγματοποιήσει βάσει του άρθρου 50, παράγραφος 2, ΣΕΕ, πριν από την παρέλευση της διετούς προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο αυτό, και να παραμείνει στην Ένωση. Εκτιμά, αντιθέτως, ότι η απάντηση του Δικαστηρίου θα αποσαφηνίσει τις επιλογές που θα έχουν στη διάθεσή τους οι βουλευτές κατά την ψηφοφορία επί των ζητημάτων αυτών.

Το Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) [ανώτερο δικαστήριο (εφετείο), πρώτο τμήμα (Σκωτία)] ζήτησε την εφαρμογή της ΤΠΔ. Υπογράμμισε τον επείγοντα χαρακτήρα της αίτησής του, αφενός, λόγω του ότι η εν λόγω διαδικασία αποχώρησης υπόκειται σε διετή προθεσμία η οποία τρέχει από τις 29 Μαρτίου 2017 και, αφετέρου, λόγω του ότι είναι απαραίτητο να οργανωθούν αρκετά πριν από τις 29 Μαρτίου 2019 η συζήτηση και η ψηφοφορία επί του συγκεκριμένου θέματος στο Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου εκτίμησε ότι οι αιτιολογίες τις οποίες παρέθεσε το αιτούν δικαστήριο καταδεικνύουν μετά βεβαιότητας τον επείγοντα χαρακτήρα της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως. Συναφώς, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι, όταν μια υπόθεση εγείρει σοβαρή αβεβαιότητα σε σχέση με θεμελιώδη ζητήματα εθνικού συνταγματικού δικαίου και δικαίου της Ένωσης, μπορεί να είναι αναγκαίο, λόγω των ιδιαίτερων περιστάσεων μιας τέτοιας υπόθεσης, να εκδικαστεί αυτή σε σύντομο χρόνο. Ως εκ τούτου, λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους σημασίας που έχει η εφαρμογή του άρθρου 50 ΣΕΕ για το Ηνωμένο Βασίλειο και για τη συνταγματική τάξη της Ένωσης, οι ιδιαίτερες περιστάσεις της προκειμένης περίπτωσης δικαιολογούν την εκδίκαση της παρούσας υπόθεσης σε σύντομο χρόνο.

Απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου) (C-430/21, [EU:C:2022:99](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Υπεροχή του δικαίου της Ένωσης – Εθνικό δικαστήριο που δεν δύναται να εξετάσει αν συμβιβάζεται προς το δίκαιο της Ένωσης εθνική νομοθεσία η οποία κρίθηκε σύμφωνη προς το Σύνταγμα από το συνταγματικό δικαστήριο του οικείου κράτους μέλους – Πειθαρχικές διαδικασίες»

Στην υπόθεση αυτή, ο ενδιαφερόμενος καταδικάστηκε κατόπιν ποινικής διαδικασίας στη Ρουμανία. Η σύζυγός του υπέβαλε μήνυση, μεταξύ άλλων, κατά διαφόρων δικαστών για αδικήματα που φέρονται να διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια της εν λόγω ποινικής διαδικασίας. Στη συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος υπέβαλε προσφυγή ενώπιον του Curtea de Apel Craiova (εφετείου Κραϊόβα, Ρουμανία), ζητώντας να αναγνωριστεί η υπερβολικά μεγάλη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε κατόπιν της μήνυσης.

Προκειμένου να αποφανθεί επί της εν λόγω αίτησης, το Curtea de Apel Craiova (εφετείο Κραϊόβα) έπρεπε να εκτιμήσει αν συμβιβάζεται με το δίκαιο της Ένωσης η εθνική

ρύθμιση με την οποία συστάθηκε εξειδικευμένη υπηρεσία της εισαγγελικής αρχής η οποία είναι αρμόδια για τη διερεύνηση των αδικημάτων που διαπράττονται εντός του δικαστικού συστήματος της Ρουμανίας. Εντούτοις, το εν λόγω δικαστήριο δεν είχε την εξουσία να εξετάσει τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης αυτής της εθνικής ρύθμισης λαμβανομένης υπόψη της απόφασης του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ρουμανία) η οποία εκδόθηκε κατόπιν της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ.⁴⁵.

Στο πλαίσιο αυτό, το Curtea de Apel Craiova (εφετείο Κραϊόβα) αποφάσισε να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο ζητώντας του να διευκρινίσει, κατ' ουσίαν, αν αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης η έλλειψη δυνατότητας του δικαστή εθνικού τακτικού δικαστηρίου να εξετάσει τη συμβατότητα τέτοιας εθνικής ρύθμισης προς το δίκαιο της Ένωσης και η επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων στον δικαστή αυτόν, διότι αποφάσισε να προβεί σε μια τέτοια εξέταση.

Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε την υπαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΕΠΔ ή, επικουρικώς, στην ΤΠΔ για τον λόγο ότι η υπόθεση επί της οποίας υποβλήθηκε η αίτηση αυτή προδικαστικής αποφάσεως αφορά σοβαρή προσβολή της ανεξαρτησίας των ρουμανικών δικαστηρίων και ότι οι αβεβαιότητες που δημιουργεί η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική νομοθεσία είναι ικανές να επηρεάσουν τη λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας που συνιστά ο μηχανισμός προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

Κατόπιν απόρριψης του αιτήματος υπαγωγής στην ΕΠΔ, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να δεχθεί το αίτημα υπαγωγής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην ΤΠΔ για τον λόγο ότι η απάντηση εντός σύντομου χρονικού διαστήματος θα μπορούσε να άρει τις σοβαρές αβεβαιότητες που αντιμετώπιζε το αιτούν δικαστήριο όσον αφορά σημαντικά ζητήματα του δικαίου της Ένωσης και του συνταγματικού δικαίου, τα οποία σχετίζονταν, μεταξύ άλλων, με τη δικαστική ανεξαρτησία, αβεβαιότητες οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν ευρύτερες συνέπειες για το σύνολο του οικείου δικαστικού συστήματος.

1.3 Η στέρηση της ελευθερίας του προσφεύγοντος

Απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Junqueras Vies (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Ταχεία διαδικασία – Θεσμικό δίκαιο – Πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο οποίος εκλέγεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενώ τελεί υπό προσωρινή κράτηση στο

⁴⁵ Απόφαση της 18ης Μαΐου 2021 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ. (C- 83/19, C- 127/19, C- 195/19, C- 291/19, C- 355/19 και C- 397/19, [EU:C:2021:393](#)), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η επίμαχη νομοθεσία αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης όταν η ίδρυση μιας τέτοιας εξειδικευμένης υπηρεσίας δεν δικαιολογείται από αντικειμενικές και επαληθεύσιμες επιτακτικές ανάγκες σχετικές με την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και δεν συνοδεύεται από ειδικές εγγυήσεις που έχει προσδιορίσει το Δικαστήριο (βλ. σημείο 5 του διατακτικού της απόφασης εκείνης).

πλαίσιο ποινικής διαδικασίας – Άρθρο 14 ΣΕΕ – Έννοια του “μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου” – Άρθρο 343 ΣΛΕΕ – Ασυλίες οι οποίες είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση της αποστολής της Ένωσης – Πρωτόκολλο (αριθ. 7) περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 9 – Ασυλίες των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Ασυλία για τη μετάβαση – Ασυλίες κατά τη διάρκεια των συνόδων – Προσωπικό, χρονικό και υλικό πεδίο εφαρμογής των διαφορών αυτών ασυλιών – Άρση ασυλίας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Αίτηση άρσης ασυλίας εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου – Πράξη περί της εκλογής των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση και καθολική ψηφοφορία – Άρθρο 5 – Θητεία – Άρθρο 8 – Εκλογική διαδικασία – Άρθρο 12 – Έλεγχος της εντολής των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατόπιν της επίσημης ανακοίνωσης των εκλογικών αποτελεσμάτων – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 39, παράγραφος 2 – Εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση, καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία – Δικαίωμα του εκλέγεσθαι»

Στην υπόθεση αυτή, πολιτικός ο οποίος εξελέγη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά τις εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 είχε ασκήσει προσφυγή κατά διατάξεως του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ισπανία) με την οποία απορρίφθηκε η αίτησή του για την χορήγηση έκτακτης άδειας εξόδου από τη φυλακή. Συγκεκριμένα, ο ενδιαφερόμενος είχε τεθεί υπό προσωρινή κράτηση πριν από τις ως άνω εκλογές, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κινηθείσας εις βάρος του λόγω της συμμετοχής του στη διοργάνωση του δημοψηφίσματος περί αυτοδιαθέσεως που πραγματοποιήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2017 στην Αυτόνομη Κοινότητα της Καταλονίας. Είχε ζητήσει την εν λόγω άδεια προκειμένου να εκπληρώσει ορισμένες διατυπώσεις που απαιτούνταν από το ισπανικό δίκαιο κατόπιν της δημοσιεύσεως των αποτελεσμάτων, συνιστάμενες στην παροχή όρκου ή υπόσχεσης υπακοής στο Ισπανικό Σύνταγμα ενώπιον κεντρικής εκλογικής επιτροπής, και να μεταβεί κατόπιν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προκειμένου να συμμετάσχει στη σύνοδο για τη συγκρότηση της νέας κοινοβουλευτικής σύνθεσης σε σώμα.

Το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) υπέβαλε στο Δικαστήριο πλείονα ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 9 του πρωτοκόλλου (αριθ. 7) περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2012, C 326, σ. 266) τα οποία ανέκυπταν όχι στο πλαίσιο της προπαρασκευής της επί της ουσίας αποφάσεώς του επί της ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε κατά του ενδιαφερομένου, αλλά στο πλαίσιο της προσφυγής την οποία αυτός άσκησε κατά της εν λόγω διατάξεως. Μετά την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο, το αιτούν δικαστήριο καταδίκασε τον ενδιαφερόμενο, στις 14 Οκτωβρίου 2019, σε κάθειρξη δεκατριών ετών καθώς και σε ολική αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων για το ίδιο χρονικό διάστημα συνεπαγόμενη απόλυτη αδυναμία κατοχής δημόσιων θέσεων και αξιωματών.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε την εφαρμογή της ΤΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματός του, το αιτούν δικαστήριο υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι τα προδικαστικά του ερωτήματα αφορούσαν την ιδιότητα του μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθώς και τη σύνθεση του εν λόγω θεσμικού οργάνου, ότι οι απαντήσεις του Δικαστηρίου στα ως άνω προδικαστικά ερωτήματα ήταν εμμέσως ικανές να οδηγήσουν

σε αναστολή της κατάστασης στερήσεως της ελευθερίας στην οποία τελούσε ο ενδιαφερόμενος και ότι η κατάσταση αυτή στερήσεως της ελευθερίας αντιστοιχούσε σε εκείνη που προβλέπεται στο άρθρο 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ. Συναφώς, επισήμανε ότι, πρώτον, ο ενδιαφερόμενος τελούσε υπό προσωρινή κράτηση κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και, κατά συνέπεια, τα προδικαστικά ερωτήματα του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου) έπρεπε να αντιμετωπιστούν ως υποβληθέντα στο πλαίσιο υπόθεσης που αφορά πρόσωπο υπό κράτηση, κατά την έννοια του άρθρου 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και, δεύτερον, τα ερωτήματα αυτά σκοπούσαν στην ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης η οποία ήταν δυνατόν, ως εκ της φύσεώς της, να ασκήσει επιρροή όσον αφορά την εξακολούθηση της κράτησης του ενδιαφερομένου, εφόσον το άρθρο 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ είχε εφαρμογή στην περίπτωση του.

1.4 Επιπτώσεις στις οικογενειακές σχέσεις

Απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2021 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), *Stolichna obshtina, rayon «Pancharevo»* (C-490/20, [EU:C:2021:1008](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Ιθαγένεια της Ένωσης – Άρθρα 20 και 21 ΣΛΕΕ – Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών – Τέκνο γεννημένο στο κράτος μέλος υποδοχής των γονέων του – Πιστοποιητικό γεννήσεως το οποίο έχει εκδοθεί από το εν λόγω κράτος μέλος και στο οποίο αναγράφονται ως γονείς του τέκνου δύο μητέρες – Άρνηση του κράτους μέλους καταγωγής μίας εκ των δύο αυτών μητέρων να εκδώσει πιστοποιητικό γεννήσεως για το εν λόγω τέκνο ελλείψει πληροφοριών για την ταυτότητα της βιολογικής του μητέρας – Κατοχή του εν λόγω πιστοποιητικού ως προϋπόθεση εκδόσεως ταυτότητας ή διαβατηρίου – Ρύθμιση του οικείου κράτους μέλους καταγωγής βάσει της οποίας δεν επιτρέπεται πρόσωπα του ίδιου φύλου να έχουν την ιδιότητα των γονέων»

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν μία Βουλγάρα πολίτης και ο Stolichna obshtina, rayon «Pancharevo» (Δήμος Σόφιας, δημοτικό διαμέρισμα Pancharevo, Βουλγαρία) (στο εξής: Δήμος Σόφιας) και αντικείμενό της η άρνηση του προαναφερθέντος Δήμου να εκδώσει πιστοποιητικό γεννήσεως της θυγατέρας της εν λόγω Βουλγάρας πολίτη και της συζύγου της, πολίτη του Ηνωμένου Βασιλείου. Στο πιστοποιητικό γεννήσεως του γεννηθέντος το έτος 2019 τέκνου, το οποίο εκδόθηκε από τις ισπανικές αρχές, αναγράφονται ως γονείς δύο μητέρες. Αυτές διαμένουν μαζί με τη θυγατέρα τους στην Ισπανία.

Η ενδιαφερόμενη υπέβαλε αίτηση στον Δήμο Σόφιας προσκομίζοντας επικυρωμένη και πιστοποιημένη μετάφραση στη βουλγαρική γλώσσα του αποσπάσματος από τα βιβλία του ληξιαρχείου της Ισπανίας σχετικά με το πιστοποιητικό γεννήσεως του τέκνου. Ο Δήμος Σόφιας ζήτησε την προσκόμιση στοιχείων που να αποδεικνύουν την καταγωγή

του τέκνου και ειδικότερα την ταυτότητα της βιολογικής μητέρας του, καθώς στο βουλγαρικό έντυπο πιστοποιητικού γεννήσεως υπάρχει μόνο ένα τετραγωνίδιο για τη «μητέρα» και ένα άλλο τετραγωνίδιο για τον «πατέρα». Η ενδιαφερόμενη αρνήθηκε να προσκομίσει αυτές τις πληροφορίες με αποτέλεσμα ο Δήμος Σόφιας να αρνηθεί να εκδώσει το ζητηθέν πιστοποιητικό γεννήσεως για τον λόγο ότι η αναγραφή δύο γυναικών γονέων σε πιστοποιητικό γεννήσεως ήταν αντίθετη στη δημόσια τάξη της Βουλγαρίας, στην οποία δεν επιτρέπεται ο γάμος μεταξύ δύο προσώπων του ίδιου φύλου.

Το Administrativen sad Sofia-grad (διοικητικό πρωτοδικείο Σόφιας, Βουλγαρία), ενώπιον του οποίου ασκήθηκε προσφυγή κατά της ως άνω απορριπτικής αποφάσεως, διερωτάτο, μεταξύ άλλων, ως προς το ζήτημα εάν η άρνηση των βουλγαρικών αρχών να καταχωρίσουν τη γέννηση τέκνου που έλαβε χώρα σε άλλο κράτος μέλος και βεβαιώθηκε με πιστοποιητικό γεννήσεως στο οποίο αναγράφονταν δύο μητέρες συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων του τέκνου δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, των άρθρων 20 και 21 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 7, 9, 24 και 45 του Χάρτη.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΤΠΔ, προβάλλοντας ότι η άρνηση των βουλγαρικών αρχών να χορηγήσουν πιστοποιητικό γεννήσεως στο τέκνο, το οποίο έχει τη βουλγαρική ιθαγένεια, δημιουργούσε στο εν λόγω τέκνο σοβαρές δυσχέρειες στην απόκτηση βουλγαρικού εγγράφου ταυτότητας και, ως εκ τούτου, στη δυνατότητά του να ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, δικαίωμα το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 21 ΣΛΕΕ.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ βασιζόμενος στο γεγονός ότι το εν λόγω τέκνο, το οποίο είναι ανήλικο, δεν έχει προς το παρόν διαβατήριο, ενώ διαμένει σε κράτος μέλος του οποίου δεν έχει την ιθαγένεια. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε επίσης ότι δεδομένου ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα σκοπό έχουν να διευκρινιστεί εάν οι βουλγαρικές αρχές υποχρεούνται να χορηγήσουν πιστοποιητικό γεννήσεως για το εν λόγω τέκνο και ότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το πιστοποιητικό αυτό είναι αναγκαίο, κατά το εθνικό δίκαιο, για την απόκτηση βουλγαρικού διαβατηρίου, η απάντηση του Δικαστηρίου το συντομότερο δυνατόν είναι ικανή να συμβάλει στο να αποκτήσει το εν λόγω τέκνο ταχύτερα διαβατήριο.

1.5 Ο κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Διάταξη της 15ης Ιουλίου 2010, Purrucker (C-296/10, [EU:C:2010:446](#))

«Ταχεία διαδικασία»

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν μια Γερμανίδα υπήκοος και ένας Ισπανός υπήκοος και αντικείμενο της διαφοράς το δικαίωμα επιμέλειας των δίδυμων τέκνων τους. Λιγότερο από ένα μήνα μετά τη γέννηση των εν λόγω τέκνων, οι γονείς χώρισαν και συνήψαν ενώπιον συμβολαιογράφου συμφωνητικό με το οποίο γινόταν δεκτή η επιθυμία της μητέρας να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής της μαζί με τα παιδιά. Εντούτοις, αυτή μετέβη τελικώς στη Γερμανία με ένα μόνο εκ των παιδιών, καθώς το άλλο έπρεπε να παραμείνει προσωρινά στην Ισπανία με τον πατέρα του για ιατρικούς λόγους. Έκτοτε, η οικογενειακή κατάσταση δεν μεταβλήθηκε.

Οι γονείς κίνησαν, έκαστος, διάφορες διαδικασίες. Συγκεκριμένα, στην Ισπανία, ο πατέρας ζήτησε και εξασφάλισε τη λήψη προσωρινών μέτρων, έστω και αν δεν αποκλείεται να θεωρηθεί η διαδικασία αυτή ως διαδικασία επί της ουσίας, έχουσα ως αντικείμενο την ανάθεση του δικαιώματος επιμέλειας των τέκνων. Εν συνεχεία, ζήτησε, στη Γερμανία, την εκτέλεση της ισπανικής απόφασης με την οποία λήφθηκαν τα εν λόγω μέτρα, διαδικασία η οποία οδήγησε στην έκδοση της απόφασης *Purrucker* ⁴⁶. Παράλληλα, η μητέρα άσκησε στη Γερμανία αγωγή με αντικείμενο την ανάθεση του δικαιώματος επιμέλειας των δύο τέκνων, η οποία παραπέμφθηκε ενώπιον του *Amtsgericht Stuttgart* (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Στουτγάρδης, Γερμανία).

Το δικαστήριο αυτό υπέβαλε τότε στο Δικαστήριο το ερώτημα αν, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 2201/2003, το οποίο ρυθμίζει τις περιπτώσεις εκκρεμοδικίας για θέματα γονικής μέριμνας, το δικαστήριο που επιλήφθηκε αίτησης προσωρινών μέτρων (στην προκειμένη περίπτωση, το ισπανικό δικαστήριο) πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι το «δικαστήριο που επελήφθη πρώτο» σε σχέση με δικαστήριο άλλου κράτους μέλους ενώπιον του οποίου κινήθηκε διαδικασία επί της ουσίας με το ίδιο αντικείμενο [στην προκειμένη περίπτωση, το *Amtsgericht Stuttgart* (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Στουτγάρδης)].

Το *Amtsgericht Stuttgart* (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Στουτγάρδης) ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΤΠΔ, επισημαίνοντας ότι το επίμαχο ζήτημα της αρμοδιότητας των δύο δικαστηρίων που έχουν επιληφθεί της ίδιας υπόθεσης, σε διαφορετικά κράτη μέλη, δεν έχει ακόμη διευκολύνει, παρά τη διάρκεια της διαδικασίας, την εξέταση του πραγματικού ζητήματος ουσίας της υπόθεσης. Κατά την άποψή του, οι συνθήκες αυτές επηρεάζουν τη συμπεριφορά των διαδίκων κατά τρόπο επιζήμιο για τους οικογενειακούς δεσμούς των παιδιών. Συγκεκριμένα, τα παιδιά δεν έχουν πλέον καμία προσωπική επαφή μεταξύ τους ούτε με τον άλλο γονέα εδώ και τρία χρόνια. Επιπλέον, το *Amtsgericht Stuttgart* (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Στουτγάρδης) διευκρίνισε ότι η άσκηση της επιμέλειας του παιδιού από τη Γερμανίδα υπήκοο, μεταξύ άλλων η ανάληψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψής του και η εγγραφή του σε σχολικό ίδρυμα, εξαρτάται από τη νομική κατάσταση του παιδιού. Αυτή η άσκηση της επιμέλειας του παιδιού επηρεάζεται, όμως, επί του παρόντος από τις αμφιβολίες όσον αφορά το κύρος και την αναγνώριση, στη Γερμανία, του προσωρινού μέτρου σχετικά με

⁴⁶ Απόφαση της 15ης Ιουλίου 2010, *Purrucker* (C-256/09, [EU:C:2010:437](#)).

το δικαίωμα επιμέλειας που έλαβε το ισπανικό δικαστήριο. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών και του χρόνου που έχει ήδη παρέλθει λόγω της κίνησης διάφορων διαδικασιών, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ενδεδειγμένο να δοθούν στο αιτούν δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν οι απαντήσεις στα υποβληθέντα ερωτήματα, γεγονός που δικαιολογεί την εφαρμογή της ΤΠΔ.

Διάταξη της 9ης Σεπτεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ. (C-256/11, [EU:C:2011:571](#)) ⁴⁷

«Ταχεία διαδικασία»

Στην υπόθεση αυτή, πέντε υπήκοοι τρίτων χωρών επιθυμούσαν να ζήσουν στην Αυστρία, με μέλη της οικογένειάς τους (σύζυγο, τέκνα ή γονείς), πολίτες της Ένωσης διαμένοντες στο κράτος αυτό, του οποίου την ιθαγένεια είχαν. Εντούτοις, αυτοί οι πολίτες της Ένωσης δεν είχαν κάνει ποτέ χρήση του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Επιπλέον, και εν αντιθέσει προς ορισμένους από τους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών, δεν εξαρτώνταν οικονομικά από τους υπηκόους τρίτων χωρών. Οι αιτήσεις άδειας διαμονής, τις οποίες υπέβαλαν οι πέντε υπήκοοι τρίτων χωρών, απορρίφθηκαν και, για τέσσερις εξ αυτών, συνοδεύονταν από διάταξη απέλασης και μέτρα απομάκρυνσης.

Το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο, Αυστρία), επιληφθέν στο πλαίσιο αυτό, διερωτήθηκε αν οι κατευθυντήριες που έδωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Ruiz Zambrano ⁴⁸ μπορούσαν να εφαρμοστούν σε έναν ή περισσότερους από τους προσφεύγοντες της κύριας δίκης.

Το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο) ζήτησε την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής του στην ΤΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, επικαλέστηκε την ύπαρξη αποφάσεων περί απομάκρυνσης από το έδαφος της χώρας, οι οποίες εκδόθηκαν κατά των περισσότερων προσφευγόντων της κύριας δίκης και οι οποίες, εάν εφαρμόζονταν, θα έθιγαν τους ίδιους προσωπικά καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους. Συναφώς, διευκρίνισε ότι απορρίφθηκε το αίτημα ενός τουλάχιστον εκ των προσφευγόντων να δοθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα στην προσφυγή που άσκησε κατά του εις βάρος του εντάλματος απέλασης και ότι, επομένως, το μέτρο απομάκρυνσης μπορεί να εκτελεστεί ανά πάσα στιγμή. Γενικά, το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο) υπογράμμισε το γεγονός ότι η απειλή άμεσης απομάκρυνσης την οποία υφίστανται οι προσφεύγοντες τους στερεί τη δυνατότητα να διάγουν φυσιολογική οικογενειακή ζωή, καθόσον τους περιάγει σε κατάσταση αβεβαιότητας. Εξάλλου, το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο) επισήμανε ότι, όπως και οι αυστριακές διοικητικές αρχές, έχει επιληφθεί μεγάλου

⁴⁷ Βλ., επίσης, απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2011 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Dereci κ.λπ. (C-256/11, [EU:C:2011:734](#)).

⁴⁸ Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Ruiz Zambrano (C-34/09, [EU:C:2011:124](#)).

αριθμού παρόμοιων υποθέσεων και ότι πρέπει να αναμένεται αύξηση αυτού του είδους υποθέσεων στο εγγύς μέλλον, λόγω της απόφασης Ruiz Zambrano ⁴⁹.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ. Για τον σκοπό αυτόν, υπενθύμισε καταρχάς ότι το δικαίωμα στον σεβασμό της οικογενειακής ζωής περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη δικαιώματα που προστατεύονται στην κοινοτική έννομη τάξη και ότι το δικαίωμα αυτό κατοχυρώθηκε εκ νέου στο άρθρο 7 του Χάρτη. Εν συνεχεία, υπογράμμισε ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα μπορεί να άρει την αβεβαιότητα που επηρεάζει την κατάσταση των προσφευγόντων της κύριας δίκης και ότι, ως εκ τούτου, η παροχή απάντησης σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα θα συμβάλει ώστε να παύσει ταχύτερα η αβεβαιότητα αυτή η οποία τους εμποδίζει να διάγουν φυσιολογική οικογενειακή ζωή.

Διάταξη της 6ης Μαΐου 2014, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

«Ταχεία διαδικασία»

Στην υπόθεση αυτή, η οποία παρουσιάστηκε και ανωτέρω ⁵⁰, το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου περί εφαρμογής της ΕΠΔ. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την υπόθεση αυτή στην ΤΠΔ. Συγκεκριμένα, εκτίμησε ότι κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο όταν η συνέχιση της κράτησης ενός προσώπου εξαρτάται αποκλειστικά από την απάντηση που θα δοθεί στο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο. Συναφώς, υπενθύμισε μεταξύ άλλων ότι το άρθρο 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προβλέπει ότι το Δικαστήριο αποφαινεται το συντομότερο δυνατόν όταν η εκκρεμής ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους υπόθεση αφορά πρόσωπο υπό κράτηση.

Διάταξη της 5ης Ιουνίου 2014, Sánchez Morcillo και Abril García (C-169/14, [EU:C:2014:1388](#))

«Ταχεία διαδικασία»

Στην υπόθεση αυτή, μια τράπεζα είχε χορηγήσει σε φυσικά πρόσωπα δάνειο με εγγύηση τη σύσταση υποθήκης επί της κύριας κατοικίας τους. Λόγω αθέτησης της υποχρέωσής τους προς καταβολή των μηνιαίων δόσεων του δανείου, είχε κινηθεί διαδικασία εκτέλεσης ενυπόθηκης απαίτησης, με σκοπό τον πλειστηριασμό των υποθηκευμένων ακινήτων. Οι ενδιαφερόμενοι είχαν ασκήσει τότε ανακοπή κατά της διαδικασίας εκτέλεσης και, κατόπιν απόρριψης της ανακοπής αυτής, είχαν ασκήσει έφεση ενώπιον του Audiencia Provincial de Castellón (εφετείου του Castellón, Ισπανία).

⁴⁹ Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Ruiz Zambrano (C-34/09, [EU:C:2011:124](#), σκέψεις 12, 13 και 15).

⁵⁰ Βλ. ανωτέρω, στο μέρος Ι του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία», την ενότητα «1. Το πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας».

Το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι, μολονότι στην ισπανική πολιτική δικονομία ⁵¹ προβλέπεται δυνατότητα έφεσης κατά απόφασης που κάνει δεκτή την ανακοπή οφειλέτη και περατώνει τη διαδικασία εκτέλεσης ενυπόθηκης απαίτησης, αντιθέτως δεν προβλέπεται δυνατότητα του οφειλέτη του οποίου η ανακοπή απορρίφθηκε να εφεσιβάλει την πρωτόδικη απόφαση που διατάσσει τη συνέχιση της διαδικασίας εκτέλεσης. Εντούτοις, το εν λόγω δικαστήριο διατηρούσε αμφιβολίες ως προς το αν η εθνική αυτή ρύθμιση συνάδει προς τον επιδιωκόμενο με την οδηγία 93/13 σκοπό της προστασίας των καταναλωτών ⁵², καθώς και προς το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, κατά το άρθρο 47 του Χάρτη. Συναφώς, υπογράμμισε ότι η δυνατότητα έφεσης για τους οφειλέτες αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία στον βαθμό που ορισμένες ρήτρες της επίμαχης δανειακής σύμβασης θα μπορούσαν να θεωρηθούν καταχρηστικές κατά την έννοια της οδηγίας 93/13.

Στο πλαίσιο αυτό, το Audiencia Provincial de Castellón (εφετείο του Castellón) ζήτησε να εφαρμοστεί η ΤΠΔ, υπογραμμίζοντας ότι η απάντηση του Δικαστηρίου είναι δυνατό να έχει σημαντικές συνέπειες επί εκκρεμών ενδίκων διαφορών στην Ισπανία.

Συγκεκριμένα, λόγω της οικονομικής κρίσης, είναι εξαιρετικά μεγάλος ο αριθμός των φυσικών προσώπων που βρίσκονται αντιμέτωπα με μέτρα εκτέλεσης ενυπόθηκων απαιτήσεων επί των κατοικιών τους. Επιπλέον, όσον αφορά ειδικώς τους προσφεύγοντες της κύριας δίκης, δεδομένου ότι η ασκηθείσα ανακοπή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, είναι πιθανός ο πλειστηριασμός των κατοικιών τους προτού το Δικαστήριο εκδώσει την απόφασή του.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι, ασφαλώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο μεγάλος αριθμός προσώπων ή νομικών καταστάσεων που ενδεχομένως αφορά η απόφαση την οποία θα εκδώσει το αιτούν δικαστήριο μετά την απάντηση του Δικαστηρίου επί των προδικαστικών ερωτημάτων δεν αποτελεί, αυτός καθεαυτόν, εξαιρετική περίπτωση ικανή να δικαιολογήσει την εφαρμογή της ΤΠΔ. Εντούτοις, εν προκειμένω, πέραν του μεγάλου αριθμού ενδιαφερόμενων οφειλετών, είναι ιδιαίτερα επισφαλής η κατάσταση στην οποία περιέρχονται ο ιδιοκτήτης και η οικογένειά του λόγω του κινδύνου να απολέσουν την κύρια κατοικία τους. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από το γεγονός ότι, σε περίπτωση που η διαδικασία εκτέλεσης στηρίζεται σε δανειακή σύμβαση εμπεριέχουσα καταχρηστικές ρήτρες των οποίων η ακυρότητα διαπιστώνεται από τον εθνικό δικαστή, η μόνη προστασία την οποία θα μπορούσε να παράσχει στον θιγόμενο οφειλέτη η κήρυξη της ακυρότητας της διαδικασίας έχει αμιγώς αποζημιωτικό χαρακτήρα και δεν συνεπάγεται επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση στην οποία ήταν ιδιοκτήτης της κατοικίας του.

⁵¹ Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (νόμος 1/2013, περί μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας των ενυπόθηκων οφειλετών, την αναδιάρθρωση του χρέους και την εργατική κατοικία), της 14ης Μαΐου 2013 (BOE αριθ. 116, της 15ης Μαΐου 2013, σ. 36373), ο οποίος τροποποίησε τον Ley de enjuiciamiento civil (κώδικα πολιτικής δικονομίας), της 7ης Ιανουαρίου 2000 (BOE αριθ. 7, της 8ης Ιανουαρίου 2000, σ. 575), και τροποποιήθηκε με το decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (νομοθετικό διάταγμα 7/2013, σχετικά με επείγοντα μέτρα φορολογικού και δημοσιονομικού χαρακτήρα και με την προώθηση της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας), της 28ης Ιουνίου 2013 (BOE αριθ. 155, της 29ης Ιουνίου 2013, σ. 48767).

⁵² Οδηγία 93/13/ΕΟΚ.

Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών και του γεγονότος ότι η απάντηση του Δικαστηρίου το συντομότερο δυνατόν μπορεί να περιορίσει αισθητά τον κίνδυνο απώλειας της κατοικίας των ενδιαφερομένων, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ.

*Διάταξη της 1ης Φεβρουαρίου 2016, Davis κ.λπ. (C-698/15, [EU:C:2016:70](#))*⁵³

«Ταχεία διαδικασία»

Στην υπόθεση αυτή, φυσικά πρόσωπα αμφισβήτησαν τη νομιμότητα βρετανικής ρύθμισης⁵⁴, η οποία παρείχε τη δυνατότητα στον Secretary of State for the Home Department (Υπουργό Εσωτερικών, Ηνωμένο Βασίλειο) να επιβάλλει στις δημόσιες επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών την υποχρέωση να διατηρούν όλα τα δεδομένα σχετικά με ηλεκτρονικές επικοινωνίες για μέγιστο διάστημα δώδεκα μηνών, καίτοι απαγορευόταν η διατήρηση του περιεχομένου των επικοινωνιών αυτών. Κατά τα πρόσωπα αυτά, η εν λόγω εθνική νομοθεσία ήταν ασυμβίβαστη με τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη και δεν τηρούσε τις απαιτήσεις που έθεσε η απόφαση Digital Rights Ireland κ.λπ.⁵⁵, με την οποία το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρη την οδηγία 2006/24⁵⁶. Καθόσον οι προσφυγές τους έγιναν δεκτές σε πρώτο βαθμό, ο Υπουργός Εσωτερικών άσκησε έφεση ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [εφετείου (Αγγλία και Ουαλία) (τμήμα αστικών υποθέσεων), Ηνωμένο Βασίλειο]. Το δικαστήριο αυτό υπέβαλε τότε στο Δικαστήριο πλείονα ερωτήματα σχετικά με την εμβέλεια της απόφασης Digital Rights Ireland κ.λπ.⁵⁷.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΤΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, αφενός, επισήμανε ότι θα ήταν ευκαίιο να συνεκδικαστεί, ή να εκδικαστεί παράλληλα, η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την υπόθεση Tele2 Sverige (C-203/15), η οποία εκκρεμούσε τότε ενώπιον του Δικαστηρίου. Αφετέρου, επισήμανε ότι η επίμαχη βρετανική νομοθεσία επρόκειτο να παύσει να ισχύει την 31η Δεκεμβρίου 2016 και ότι υπήρχε αβεβαιότητα όσον αφορά το περιεχόμενο της απόφασης Digital Rights Ireland κ.λπ.⁵⁸ σε σχέση με κάθε νομοθεσία την οποία θα μπορούσαν να θεσπίσουν τα κράτη μέλη στον τομέα της διατήρησης δεδομένων σχετικά με τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

Αφού διαπίστωσε ότι η επίμαχη νομοθεσία ήταν δυνατό να συνεπάγεται σοβαρές επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο

⁵³ Βλ., επίσης, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, [EU:C:2016:970](#)).

⁵⁴ Data Retention and Investigatory Powers Act 2014 (νόμος του 2014 περί διατήρησης δεδομένων και περί εξουσιών για τη διενέργεια ερευνών).

⁵⁵ Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Digital Rights Ireland (C-293/12 και C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁶ Οδηγία 2006/24/ΕΚ.

⁵⁷ Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Digital Rights Ireland (C-293/12 και C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁸ Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Digital Rights Ireland (C-293/12 και C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

δυνατόν μπορούσε όντως να άρει τις αμφιβολίες τις οποίες διατηρούσε το αιτούν δικαστήριο σε σχέση με τις ενδεχόμενες αυτές επεμβάσεις και την ενδεχόμενη αιτιολόγηση αυτών. Επιπλέον, κατά τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, η διάρκεια ισχύος της εν λόγω ρύθμισης δικαιολογεί επίσης, λαμβανομένου υπόψη του πνεύματος συνεργασίας που χαρακτηρίζει τις σχέσεις μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών και του Δικαστηρίου, την επείγουσα παροχή απάντησης. Για τους λόγους αυτούς, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να υπαγάγει την υπόθεση στην ΤΠΔ.

1.6 Η υλική ένδεια

Απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, [EU:C:2021:602](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Ιθαγένεια της Ένωσης – Υπήκοος κράτους μέλους ο οποίος δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα και ο οποίος διαμένει εντός άλλου κράτους μέλους βάσει του εθνικού δικαίου – Άρθρο 18, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ – Απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας – Οδηγία 2004/38/ΕΚ – Άρθρο 7 – Προϋποθέσεις κτήσεως δικαιώματος διαμονής άνω των τριών μηνών – Άρθρο 24 – Κοινωνικές παροχές – Έννοια – Ίση μεταχείριση – Συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας – Μεταβατική περίοδος – Εθνική διάταξη η οποία αποκλείει από το ευεργέτημα κοινωνικής παροχής τους πολίτες της Ένωσης που διαθέτουν δικαίωμα διαμονής ορισμένου χρόνου βάσει του εθνικού δικαίου – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 1, 7 και 24»

Στην υπόθεση αυτή, η ενδιαφερόμενη, η οποία είχε διπλή ιθαγένεια, κροατική και ολλανδική, διέμενε στο Ηνωμένο Βασίλειο από το 2018, χωρίς να ασκεί οικονομική δραστηριότητα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, μαζί με τον, ολλανδικής ιθαγένειας, σύντροφό της και τα δύο τέκνα τους έως ότου εγκαταστάθηκε σε κέντρο υποδοχής κακοποιημένων γυναικών. Αυτή δεν διέθετε καθόλου οικονομικούς πόρους.

Στις 4 Ιουνίου 2020 το Home Office (Υπουργείο Εσωτερικών, Ηνωμένο Βασίλειο) τής παρέσχε δικαίωμα προσωρινής διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο, βάσει ενός νέου βρετανικού καθεστώτος το οποίο ίσχυε για τους διαμένοντες στη συγκεκριμένη χώρα πολίτες της Ένωσης και το οποίο θεσπίσθηκε στο πλαίσιο της αποχωρήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση. Στις 8 Ιουνίου 2020 αυτή υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση κοινωνικής παροχής η οποία καλείται ενιαίο επίδομα (Universal Credit) στη Βόρεια Ιρλανδία, όμως η αίτησή της απορρίφθηκε, καθώς η εθνική ρύθμιση εξαιρούσε από την κατηγορία των δυνητικών δικαιούχων του ενιαίου επιδόματος τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι διέθεταν δικαίωμα διαμονής βάσει του νέου καθεστώτος.

Το Appeal Tribunal (Northern Ireland) (πρωτοβάθμιο δικαστήριο κοινωνικών και φορολογικών υποθέσεων για τη Βόρεια Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο), ενώπιον του οποίου ασκήθηκε ένδικη προσφυγή κατά της απορριπτικής αποφάσεως, διερωτήθηκε σχετικά με τον ενδεχομένως μη συμβατό χαρακτήρα του βρετανικού νόμου περί

ενιαίου επιδόματος με την απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, κατά το άρθρο 18, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Στο πλαίσιο αυτό, το εν λόγω δικαστήριο ζήτησε την εφαρμογή της ΤΠΔ, επισημαίνοντας τον προδήλως επείγοντα χαρακτήρα της υπόθεσης και τη δυσχερή οικονομική κατάσταση της ενδιαφερομένης.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ βασιζόμενος στην υλική ένδειξη της ενδιαφερομένης και των τέκνων της και στην αδυναμία της, βάσει του εθνικού δικαίου, να λάβει κοινωνικές παροχές.

1.7 Ο κίνδυνος σοβαρών περιβαλλοντικών καταστροφών

*Διάταξη της 13ης Απριλίου 2016, Pesce κ.λπ. (C-78/16 και C-79/16, [EU:C:2016:251](#))*⁵⁹

«Ταχεία διαδικασία»

Με σκοπό την πρόληψη της εξάπλωσης του βακτηρίου *Xylella fastidiosa*, η Servizio Agricoltura della Regione Puglia (Διεύθυνση Γεωργίας της Περιφέρειας της Απουλίας, Ιταλία) είχε απευθύνει σε αρκετούς ιδιοκτήτες αγροτικών εκτάσεων εντολή εκρίζωσης των ελαιόδεντρων που φύονται στις εκτάσεις τους, τα οποία θεωρούνται προσβεβλημένα από το βακτήριο, καθώς και όλων των φυτών-ξενιστών εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των ελαιόδεντρων αυτών. Οι εν λόγω ιδιοκτήτες είχαν ασκήσει τότε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση αυτών των αποφάσεων εκρίζωσης, για τον λόγο ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789⁶⁰, στην οποία ερείδονταν οι αποφάσεις αυτές, αντέβαινε στις αρχές της αναλογικότητας και της προφύλαξης και έπασχε έλλειψη αιτιολογίας.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο της Περιφέρειας Λατίου, Ιταλία), επιληφθέν των προσφυγών αυτών, αποφάσισε να αναστείλει προσωρινώς την εκτέλεση των επίμαχων εθνικών μέτρων προκειμένου να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά με τη συμβατότητα, προς το δίκαιο της Ένωσης, της εκτελεστικής απόφασης 2015/789.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής του στην ΤΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισε τη σοβαρότητα των επιπτώσεων της εκτέλεσης των αποφάσεων εκρίζωσης των φυτών, οι οποίες είναι επιζήμιες όχι μόνο για τους προσφεύγοντες της κύριας δίκης αλλά και για την ακεραιότητα του τοπίου, την οικονομική δραστηριότητα, την ποιότητα των υπόγειων υδάτων, την αλυσίδα αγροδιατροφικών προϊόντων καθώς και τη δημόσια

⁵⁹ Βλ., επίσης, απόφαση της 9ης Ιουνίου 2016, Pesce κ.λπ. (C-78/16 και C-79/16, [EU:C:2016:428](#)).

⁶⁰ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2015/789 της Επιτροπής, της 18ης Μαΐου 2015, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) (ΕΕ 2015, L 125, σ. 36).

υγεία. Ομοίως, οι αποφάσεις αυτές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν προσωρινές, δεδομένου ότι θα έχουν οριστικό και ανεπανόρθωτο αντίκτυπο στο οικοσύστημα των επίμαχων φυτών.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ. Συναφώς, διαπίστωσε, αφενός, ότι η παράταση της αναστολής της εκτέλεσης των αποφάσεων εκρίζωσης των επίμαχων φυτών μπορούσε να συμβάλει στην εξάπλωση του βακτηρίου *Xylella* στην Ένωση και, αφετέρου, ότι η εφαρμογή των αποφάσεων αυτών μπορούσε να έχει άμεσες συνέπειες στο οικοσύστημα και να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη στους προσφεύγοντες.

Διάταξη της 11ης Οκτωβρίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-441/17, [EU:C:2017:794](#)).

«Ταχεία διαδικασία»

Η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη ορισμένες από τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/43⁶¹ (στο εξής: οδηγία για τους οικοτόπους) και την οδηγία 2009/147⁶² (στο εξής: οδηγία για τα πτηνά), λόγω δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης στο δάσος Białowieża («Puszcza Białowieńska»), ενός από τα καλύτερα διατηρημένα φυσικά δάση στην Ευρώπη, το οποίο είναι καταχωρισμένο στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό (Unesco). Ειδικότερα, επικαλούμενος την εξάπλωση επιβλαβούς εντόμου (του βοστρύχου του χαρακτή), ο Minister Środowska (Υπουργός Περιβάλλοντος, Πολωνία) είχε εγκρίνει τροποποίηση του σχεδίου δασικής διαχείρισης, η οποία επέτρεπε την αύξηση της εκμετάλλευσης της ξυλείας καθώς και δραστηριότητες σε ζώνες στις οποίες απαγορευόταν έως τότε κάθε παρέμβαση. Στο πλαίσιο αυτό, είχε ξεκινήσει η εκρίζωση πολλών δέντρων.

Στην υπόθεση αυτή, κατά πρώτον, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου είχε ήδη κάνει δεκτό το αίτημα της Επιτροπής για κατά προτεραιότητα εκδίκασή της. Κατά δεύτερον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 160, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο Αντιπρόεδρος διέταξε τη Δημοκρατία της Πολωνίας να αναστείλει την εκτέλεση των επίμαχων δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης έως τη δημοσίευση της διάταξης που θα περάτωνε τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων την οποία κίνησε η Επιτροπή⁶³. Παρ' όλα αυτά, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε επίσης να εφαρμόσει αυτεπαγγέλτως την ταχεία διαδικασία. Συναφώς, διαπίστωσε ότι η διαφορά που ανέκυψε μεταξύ της Επιτροπής και της Δημοκρατίας της Πολωνίας αναδεικνύει την ύπαρξη άμεσων και δυνητικώς σοβαρών κινδύνων για το περιβάλλον. Συγκεκριμένα,

⁶¹ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

⁶² Οδηγία 2009/147/ΕΚ.

⁶³ Βλ. κατωτέρω, πάντοτε στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «2. Η σχέση μεταξύ της ταχείας διαδικασίας στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως και των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων».

από τη μια πλευρά, κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, η παράταση της αναστολής των εν λόγω δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης μπορεί να συμβάλει στην εξάπλωση του επιβλαβούς εντόμου, η οποία θα προκαλέσει εκ βάθρων ανατροπή του οικοσυστήματος του δάσους Białowieża και, επομένως, θα επιφέρει περιβαλλοντική ζημία η οποία μπορεί να συνιστά άμεση απειλή για τη ζωή και την υγεία του ανθρώπου. Από την άλλη πλευρά, κατά την Επιτροπή, η εκτέλεση των δραστηριοτήτων αυτών μπορεί να έχει ανεπανόρθωτες συνέπειες στους φυσικούς οικοτόπους και στα ζωικά είδη που αφορούν η οδηγία για τους οικοτόπους και η οδηγία για τα πτηνά, για τη διατήρηση των οποίων είχε χαρακτηριστεί η περιοχή του δικτύου Natura 2000 Puszcz Białowieża. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου εκτίμησε ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο δυνατόν όσον αφορά τη συμβατότητα, προς το δίκαιο της Ένωσης, αυτών των δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης μπορούσε να μετριάσει τους κινδύνους που ενδέχεται να ανακύψουν είτε από την παράταση της αναστολής τους είτε από την εκτέλεσή τους.

1.8 Ο κίνδυνος ατιμωρησίας σε μεγάλο αριθμό υποθέσεων

Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Euro Box Promotion κ.λπ. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, [EU:C:2021:1034](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Απόφαση 2006/928/EK – Μηχανισμός για τη συνεργασία και τον έλεγχο της προόδου στη Ρουμανία όσον αφορά την επίτευξη των ειδικών στόχων αναφοράς στους τομείς της δικαστικής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης της διαφθοράς – Φύση και έννομα αποτελέσματα – Δεσμευτική ισχύς για τη Ρουμανία – Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία των δικαστών – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Καταπολέμηση της διαφθοράς – Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης – Άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Σύμβαση PIF – Ποινικές διαδικασίες – Αποφάσεις του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ρουμανία) σχετικά με τη νομιμότητα της διεξαγωγής ορισμένων αποδείξεων και τη σύνθεση των δικαστικών σχηματισμών σε σοβαρές υποθέσεις διαφθοράς – Υποχρέωση των εθνικών δικαστών να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των αποφάσεων του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου) – Πειθαρχική ευθύνη των δικαστών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις εν λόγω αποφάσεις – Εξουσία των δικαστών να αφήνουν ανεφάρμοστες αποφάσεις του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου) οι οποίες δεν συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης – Αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης»

Στις υποθέσεις C-357/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ρουμανία, στο εξής: ΑΑΔ) καταδίκασε πλείονα πρόσωπα, μεταξύ άλλων πρώην βουλευτές και Υπουργούς, για αδικήματα απάτης περί τον ΦΠΑ, διαφθοράς και αθέμιτης άσκησης επιρροής, ιδίως σε σχέση με τη διαχείριση πόρων της Ένωσης. Το Curtea Constituțională (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ρουμανία) εξαφάνισε τις αποφάσεις αυτές λόγω μη νόμιμης σύνθεσης των δικαστικών σχηματισμών, με το σκεπτικό ότι, αφενός, οι υποθέσεις επί των οποίων το ΑΑΔ είχε αποφανθεί σε πρώτο βαθμό έπρεπε να είχαν εκδικαστεί από σχηματισμό απαρτιζόμενο

από ειδικευμένους στον τομέα της διαφθοράς δικαστές και, αφετέρου, στις υποθέσεις επί των οποίων το ΑΑΔ είχε αποφανθεί κατ' έφεση, όλοι οι δικαστές του δικαστικού σχηματισμού έπρεπε να είχαν διοριστεί με κλήρωση.

Στην υπόθεση C-379/19, ασκήθηκε ποινική δίωξη ενώπιον του Tribunalul Bihor (πλημμελειοδικείου του Bihor, Ρουμανία) κατά πλειόνων προσώπων για αδικήματα διαφθοράς και αθέμιτης άσκησης επιρροής. Στο πλαίσιο αιτήματος αποκλεισμού αποδεικτικών μέσων, το εν λόγω δικαστήριο βρίσκεται αντιμέτωπο με το ζήτημα της εφαρμογής της νομολογίας του Συνταγματικού Δικαστηρίου με την οποία κρίθηκε αντισυνταγματική η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις που πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή της ρουμανικής υπηρεσίας πληροφοριών, γεγονός το οποίο συνεπάγεται τον αναδρομικό αποκλεισμό των σχετικών στοιχείων από την ποινική διαδικασία.

Οι διαφορές της κύριας δίκης στις υποθέσεις αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της δικαιοσύνης στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς στη Ρουμανία, η οποία μεταρρύθμιση έχει αποτελέσει αντικείμενο προηγούμενης αποφάσεως του Δικαστηρίου ⁶⁴. Τα αιτούντα δικαστήρια διερωτήθηκαν κατά πόσον η εφαρμογή της νομολογίας που απορρέει από διάφορες αποφάσεις του Curtea Constituțională a României (Συνταγματικού Δικαστηρίου) σχετικά με τους κανόνες ποινικής δικονομίας που έχουν εφαρμογή σε υποθέσεις απάτης και διαφθοράς ενδέχεται να συνιστά παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε των διατάξεών του εκείνων οι οποίες προστατεύουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, την εγγύηση της ανεξαρτησίας των δικαστών και την αξία του κράτους δικαίου, καθώς και την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης.

Τα αιτούντα δικαστήρια ζήτησαν την εφαρμογή της ΤΠΔ στις υποθέσεις C-357/19, C-379/19, C-811/19 και C-840/19, υποστηρίζοντας ότι, λόγω της κατάστασης των προσώπων τα οποία αφορούσαν οι διαδικασίες των υποθέσεων των κυρίων δικών, απαιτούνταν απάντηση το συντομότερο δυνατόν. Όσον αφορά ειδικότερα τις υποθέσεις C-357/19, C-811/19 και C-840/19, προέβαλαν επίσης το γεγονός ότι η πάροδος του χρόνου μπορούσε ενδεχομένως να θέσει σε κίνδυνο την εκτέλεση της ποινής.

Όσον αφορά τις υποθέσεις C-357/19 και C-379/19, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι το αίτημα αυτό δεν έπρεπε να γίνει δεκτό. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την εκδίκαση αυτών των υποθέσεων κατά προτεραιότητα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Αντιθέτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι από τις υποθέσεις C-811/19 και C-840/19, εξεταζόμενες από κοινού με τις υποθέσεις C-357/19 και C-379/19, προέκυπτε ότι υπήρχε αβεβαιότητα στα ρουμανικά δικαστήρια όσον αφορά την ερμηνεία και την

⁶⁴ Απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, [ΕΥ:C:2021:393](#)).

εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης σε μεγάλο αριθμό υποθέσεων οι οποίες άπτονταν του ποινικού δικαίου και στις οποίες υπήρχε κίνδυνος παρέλευσης της προθεσμίας παραγραφής και, ως εκ τούτου, κίνδυνος ατιμωρησίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένης υπόψη και της προόδου των υποθέσεων C-357/19, C-379/19 και C-547/19, οι οποίες ήγειραν παρόμοια ζητήματα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την υπαγωγή των υποθέσεων C-811/19 και C-840/19 σε ταχεία διαδικασία.

2. Η σχέση μεταξύ της ταχείας διαδικασίας στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως και των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων

Διάταξη της 11ης Οκτωβρίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

«Ταχεία διαδικασία»

Όπως προεκτέθηκε⁶⁵, η Επιτροπή άσκησε προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας με αίτημα να διαπιστωθεί ότι το κράτος μέλος αυτό παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία για τους οικοτόπους και την οδηγία για τα πτηνά. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ και του άρθρου 160, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, με αίτημα τη λήψη προσωρινών μέτρων εν αναμονή της έκδοσης απόφασης του Δικαστηρίου επί της ουσίας της υπόθεσης

Η Επιτροπή ζήτησε επίσης, δυνάμει του άρθρου 160, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να ληφθούν τα προσωρινά αυτά μέτρα προτού ακόμη η Δημοκρατία της Πολωνίας καταθέσει τις παρατηρήσεις της, λόγω του κινδύνου σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης για τους οικοτόπους και για την ακεραιότητα της περιοχής του δικτύου Natura 2000 Puszcz Białowieska. Ο Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα αυτό και διέταξε τη Δημοκρατία της Πολωνίας να αναστείλει, πλην της περιπτώσεως απειλής για τη δημόσια ασφάλεια, την εκτέλεση των επίμαχων δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης έως την έκδοση της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων (διάταξη της 27ης Ιουλίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17 R, [EU:C:2017:622](#)).

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και της ταχείας διαδικασίας, την οποία εφάρμοσε αυτεπαγγέλτως ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, καίτοι είναι αληθές ότι εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, εντούτοις το αντικείμενο και οι

⁶⁵ Βλ. ανωτέρω, πάντοτε στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.7. Ο κίνδυνος σοβαρών περιβαλλοντικών καταστροφών».

προϋποθέσεις εφαρμογής της σχετικής διαδικασίας και το αντικείμενο και οι προϋποθέσεις της ταχείας διαδικασίας δεν συμπίπτουν. Εν προκειμένω, πάντως, προκύπτει, με την επιφύλαξη της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, ότι η εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας δικαιολογείται από τη φύση της παρούσας υπόθεσης (για τους λόγους που εκτέθηκαν συναφώς, βλ., ανωτέρω, στην ενότητα «1.7. Ο κίνδυνος σοβαρών περιβαλλοντικών καταστροφών»).

Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

«Ταχεία διαδικασία»

Όπως προεκτέθηκε ⁶⁶, η Επιτροπή άσκησε προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας με αίτημα να διαπιστωθεί ότι το κράτος μέλος αυτό, θεσπίζοντας τον πρόσφατο νόμο περί του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ και του άρθρου 160, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, με αίτημα τη λήψη προσωρινών μέτρων εν αναμονή της έκδοσης απόφασης του Δικαστηρίου επί της ουσίας της υπόθεσης.

Επιπλέον, η Επιτροπή ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 160, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να διαταχθούν τα προσωρινά αυτά μέτρα προτού ακόμη η Δημοκρατία της Πολωνίας καταθέσει τις παρατηρήσεις της, λόγω του άμεσου κινδύνου σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στο πλαίσιο της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Η Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα αυτό. Συγκεκριμένα, διέταξε τη Δημοκρατία της Πολωνίας να λάβει αμέσως και έως την έκδοση της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων τα ακόλουθα μέτρα: πρώτον, να αναστείλει την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του νόμου περί του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)· δεύτερον, να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) τους οποίους αφορά ο εν λόγω νόμος μπορούν να ασκήσουν τα καθήκοντά τους στην ίδια θέση, απολαμβάνοντας συγχρόνως του ιδίου καθεστώτος και των ιδίων δικαιωμάτων και συνθηκών απασχόλησης όπως και πριν από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του νόμου αυτού· τρίτον, να απέχει από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου που θα έχει ως σκοπό τον διορισμό δικαστών στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), καθώς και οποιουδήποτε μέτρου που θα έχει ως σκοπό τον διορισμό του νέου πρώτου προέδρου του δικαστηρίου αυτού ή τον καθορισμό του προσώπου το οποίο θα επιφορτισθεί με την ευθύνη να προϊστάται του εν λόγω δικαστηρίου αντί του πρώτου προέδρου του·

⁶⁶ Βλ. ανωτέρω, πάντοτε στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.2. Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή».

τέταρτον, να γνωστοποιεί στην Επιτροπή, σε μηνιαία βάση, όλα τα μέτρα που λαμβάνει προκειμένου να συμμορφωθεί προς τη διάταξη αυτή (διάταξη της 19ης Οκτωβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-619/18 R, [EU:C:2018:852](#)).

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και της ταχείας διαδικασίας, την οποία εφάρμοσε αυτεπαγγέλτως ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, καίτοι είναι αληθές ότι εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου διέταξε τη λήψη προσωρινών μέτρων που ζήτησε η Επιτροπή, τα οποία παράγουν τα αποτελέσματά τους έως την έκδοση της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων. Ως εκ τούτου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι, αν το Δικαστήριο διατηρήσει, στην επικείμενη διάταξη, τα προσωρινά μέτρα που λήφθηκαν εν αναμονή της έκδοσής της, η Δημοκρατία της Πολωνίας θα έχει κάθε συμφέρον να περατωθεί η διαδικασία επί της ουσίας στην παρούσα υπόθεση το συντομότερο δυνατόν, προκειμένου να παύσει η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων και να κριθούν οριστικά τα ζητήματα που εγέρθηκαν στην παρούσα υπόθεση. Επιπλέον, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπογράμμισε ότι, εν πάση περιπτώσει, το αντικείμενο και οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων και το αντικείμενο και οι προϋποθέσεις της ταχείας διαδικασίας δεν ταυτίζονται. Εν προκειμένω προκύπτει, με την επιφύλαξη των αποφασισθέντων με τη διάταξη που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, ότι η εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας δικαιολογείται από τη φύση της παρούσας υπόθεσης (για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στην ενότητα «1.2. Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή»).

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Διεύθυνση Έρευνας και Τεκμηρίωσης

Σεπτέμβριος 2024